

HİTİT
ÜNİVERSİTESİ
UZAKTAN EĞİTİM U.A.M.

YÜKSEKÖĞRETİMDE YETERLİLİK TEMELLİ ÖLÇME-DEĞERLENDİRME KILAVUZU

Modül 2: Yeterlilik ve Performans Temelli Ölçme- Değerlendirmeye Giriş

hitit.edu.tr/tr/uzem

@hitituzem

KASIM - 2025

REKTÖRÜN MESAJI

İçinde yaşadığımız dijital çağın dinamikleri eğitimi yeniden düşünmeyi gerektiren birtakım zorluklar sunmaktadır. Özellikle yükseköğretim kurumlarını yeniden yapılandırmak, akademik gerekliliklerin yanı sıra geleceğin mesleklerinin isterlerini gözeterek üniversitelerdeki öğrenme-öğretme süreçlerini yeniden tasarlamak ve buna paralel olarak da ölçme-değerlendirme sürecini sadece bilgi odaklı değil aynı zamanda çeşitli beceri ve yetkinlikleri kapsayacak şekilde performans ve süreç temelli olarak yeniden düşünmeyi zorunlu kılmaktadır. Kısaca eğitimi yeniden düşünmek ve bunun için de ölçme-değerlendirmeyi yeniden düşünmek bir zorunluluk halini almıştır.

Günümüzde öğrenmenin yalnızca kısa süreli, düzey belirleyici, sonuç odaklı sınavlarla ölçülmesi ve buna bağlı olarak öğrenme kanıtları oluşturulması yeterli değildir. Öğrencinin bilgiye ulaşma, bilgiyi yapılandırma, problem çözme ve öğrenme sürecinde aktif rol alması ve kendi öğrenme sürecini yönetmesi öne çıkmaktadır. Bu dönüşüm, yükseköğretimde ölçme-değerlendirme anlayışının klasik yöntemlerin ötesine geçerek katılımcı, kapsayıcı, öğrenci katılımını teşvik eden, gerçek yaşam problemlerine odaklanan, otantik, süreç odaklı, öğrenmeyi biçimlendirici ve yeterlilik temelli ölçme değerlendirme uygulamalarını zorunlu kılmaktadır.

Hitit Üniversitesi olarak, 2026-2030 Stratejik Planında vurgulanan öğrenci odaklılık, dijital dönüşüm ve sürekli iyileştirme ilkeleri doğrultusunda öğretim-öğrenme süreçlerinin niteliğini artırma hedefine katkı sağlamak amacıyla kurum genelinde süreç odaklı, öğrenmeyi biçimlendirici ve yeterlilik temelli ölçme-değerlendirme uygulamalarını teşvik ediyoruz. Bu doğrultuda hazırlanan “Yükseköğretimde Yeterlilik Temelli Ölçme-Değerlendirme Kılavuzu”, öğretim elemanlarına derslerinde kullanabilecekleri çağdaş, kanıta dayalı ve uygulamaya dönük yöntemleri sunmak amacıyla tasarlanmıştır.

Bu kılavuz, yükseköğretim düzeyinde öğrenme çıktılarını daha etkili biçimde ölçmek, öğrencinin gelişimini sürece yayılan değerlendirmelerle izlemek ve alternatif ölçme-değerlendirme araçlarının sunduğu olanakları ölçme-değerlendirme kültürüne entegre etmek için pratik örnekler içermektedir. Böylece her bir ders, öğrencinin bilgi, beceri ve yetkinliklerini bütüncül biçimde ortaya koyabileceği bir öğrenme ortamına dönüşecektir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi ekibine, ölçme-değerlendirme alanında katkı sunan akademisyenlerimize ve kılavuzun geliştirilmesine destek veren tüm paydaşlara teşekkür ederim. Bu kılavuzun, öğretim elemanlarımızın ders tasarımlarında ve değerlendirme uygulamalarında yenilikçi yaklaşımları benimsemelerine katkı sağlamasını diliyorum.

Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK
Hitit Üniversitesi Rektörü

SUNUŞ

Günümüz yükseköğretim anlayışı, öğrencilerin yalnızca teorik bilgiyi ezberlemesini değil, bu bilgiyi kullanarak analiz, sentez, problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcılık gibi üst düzey beceriler kazanmasını hedeflemektedir. Yapay zeka çağında, yükseköğretim kurumlarından beklenen, "soru çözen değil, sorun çözen" mezunlar yetiştirmektir. Bunu gerçekleştirebilmek için en kritik adımlardan biri de, öğretme-öğrenme süreçlerini ve özellikle de ölçme- değerlendirme uygulamalarını yeniden yapılandırmaktır.

Bu doğrultuda, Hitit Üniversitesinin 25.09.2024 tarih ve 2024/132 sayılı Senato kararı ile derslerde ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin çeşitlendirilmesi tavsiye edilmiş ve bu kapsamda tüm eğitim birimlerinde öğrenci merkezli ve süreç odaklı bir ölçme-değerlendirme yaklaşımı benimsenmiştir. Bu kararı destekleyen kritik bir değişiklik olarak, üniversitemiz genelinde geleneksel "ara sınav haftası" uygulaması kaldırılmış ve ölçme-değerlendirmenin bir hafta süreli dar bir sürece sıkıştırıldığı uygulamanın yerine tüm sürece yayıldığı yeni bir anlayışa geçilmiştir. Sınav haftasının kaldırılması, öğretim elemanları ve öğrenciler için sonuç odaklı, geleneksel düzey belirleyici sınava dayalı bir ölçme-değerlendirme yaklaşımının ötesine geçerek; süreç odaklı, yetkinlik-temelli ve öğrenme sürecini biçimlendirici ölçme-değerlendirme yöntemlerinin (proje, portfolyo, performans görevi, saha çalışması, olgu sunumu, rubrik, derecelendirilmiş ölçek, gözlem formu, öz/akran değerlendirme gibi) kullanımını teşvik edici bir pencere açmıştır.

Bu bağlamda hazırlanan Yükseköğretimde Yeterlilik Temelli Ölçme Değerlendirme Kılavuzu ile (1) öğretim elemanlarına yetkinlik temelli ölçme değerlendirme yöntemleri konusunda kavramsal çerçeve sunmak, (2) teorik bilgilerin yanı sıra yetkinlik temelli yöntemlerin çeşitli derslere nasıl entegre edileceği konusunda yol göstermek, (3) öğrenme kanıtlarının nasıl oluşturulacağına dönük pratik öneriler sunmak ve (4) birim bazında hali hazırda uygulanan örnekleri paylaşarak görünür kılmak amaçlanmıştır.

Üniversitemiz eğitim-öğretim kalitesinin iyileştirilmesine katkı sağlaması dileğiyle...

Hazırlayanlar

Doç. Dr. Mehmet Kemal AYDIN

Doç. Dr. Metin KUŞ

Öğr. Gör. Servet Ebrar BAYRAM

İlayda ERASLAN

Aysima TEMÜR

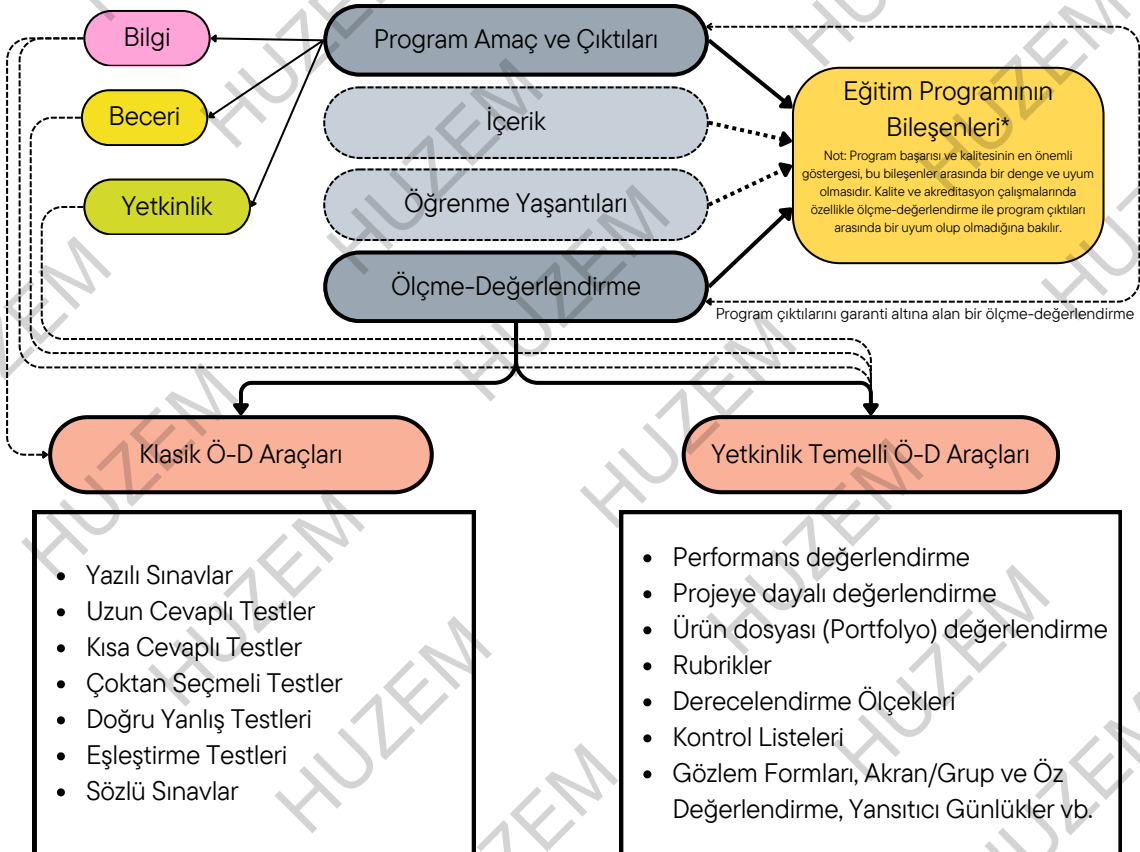
KISALTMALAR

DÖÇ	Ders Öğrenme Çıktıları
YTD	Yeterlik Temelli Değerlendirme
Ö-D	Ölçme-Değerlendirme
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
OSCE	Nesnel Yapılandırılmış Klinik Sınav
TYYÇ	Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

YÖNETİCİ ÖZETİ

Uzun yıllar boyunca yükseköğretimde ölçme ve değerlendirme anlayışı, büyük ölçüde klasik sınavlara dayalı, sonuç odaklı ve bilgi düzeyini ölçmeye yönelik bir yapıda süregelmiştir. Bu geleneksel model, öğrencilerin dönem sonlarında ulaştıkları bilişsel çıktıları ölçmede etkili olsa da, bilginin uygulanma biçimini ve üst düzey becerilerin gelişimini yeterince görünür kılamamıştır. Oysa çağdaş yükseköğretim anlayışı, öğrenciden yalnızca “ne bildiğini” değil, aynı zamanda “bilgiyi nasıl kullandığını” ve “ne yapabildiğini” de göstermesini talep etmektedir.

Bu doğrultuda, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ), yükseköğretim kurumlarından, bilgi, beceri ve yetkinliklerden oluşan program çıktıları/yeterliliklerini bütüncül biçimde ölçen değerlendirme sistemleri geliştirmesini beklemektedir. Bu beklentiyle uyumlu olarak, Hitit Üniversitesi Senatosu’nun 25.09.2024 tarihli ve 2024/132 sayılı kararı ile ölçme yöntemlerinin çeşitlendirilmesi teşvik edilmiş; ayrıca geleneksel “sınav haftası” uygulamasının kaldırılarak değerlendirmelerin tüm döneme yayılması yönünde önemli bir adım atılmıştır. Böylece, değerlendirme yalnızca öğretimin sonunda yapılan ve bilişsel süreçlere odaklanan bir etkinlik olmaktan çıkıp, öğrenmeyi destekleyen sürekli bir süreç hâline gelmiştir. Şekil 1’de yeterlilik temelli ölçme uygulamaları ve program yeterlilikleri arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Şekil 1. Eğitim Programlarının Bileşenleri ve Ölçme-Değerlendirme İlişkisi

Ölçme-değerlendirme anlayışındaki bu paradigma değişimi, öğretim elemanları için yeni pedagojik fırsatlar ve sorumluluklar doğurmuştur. Yeterlilik temelli değerlendirme, öğrencilerin bilgiye sahip olma düzeylerini belirlemeyi amaçlamanın ötesinde, alanıyla ilgili bilgileri gerçek yaşam bağlamlarında nasıl kullandıklarını, problem çözme, eleştirel düşünme, sorumluluk alma ve bağımsız çalışma gibi yetkinliklere ne düzeyde sahip olduklarını belirlemeyi hedefler. Bu çerçevede, performans görevlerinin, projelerin ve portfolyoların nasıl tasarlanacağı; rubrikler, dercelendirilmiş ölçekler ve kontrol listeleri gibi puanlama araçlarının nasıl kullanılacağı; öğrencilere nasıl etkili geri bildirim verileceği gibi pratik bilgiler içeren bir kılavuz hazırlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda hazırlanan bu kılavuz ile özellikle mesleğe yeni başlamış öğretim elemanlarının ölçme-değerlendirme yetkinliklerini geliştirmek ve mevcut öğretim elemanlarının ölçme uygulamalarını yeniden yapılandırmalarında yol göstermek, çağdaş değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin kavramsal bir çerçeve sunmak ve farklı fakültelerden derlenen uygulama örnekleri ile desteklenene uygulama temelli bir yol haritası oluşturmak amaçlanmıştır. Tablo 1'de bazı birimlerde öne çıkan beceriler ve yetkinlikler ile bunların ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde etkili olabilecek bazı yöntemlere yer verilmiştir.

Tablo 2.1. Fakülte/Birimlere Göre Yetkinlik Temelli Ölçme-Değerlendirme Örnekleri

Fakülte/ Birim	Ölçülecek Beceri ve Yetkinlikler	Uygun ÖD Yöntemi	Örnek Senaryolar
Sağlık Bilimleri Fakültesi	Klinik karar verme, analitik düşünme, psikomotor beceriler, güvenlik prosedürlerini uygulama.	Vaka analizi/Olgu Sunumu, Performans Değerlendirme, Portfolyo Değerlendirme	Vaka Analizi/Olgu Sunumu: Hemşirelik öğrencileri “akut solunum yetmezliği olan bir hastanın bakım planını” hazırlayıp çözüm yollarını tartışır. Performans Görevi: Öğrenciden laboratuvarında bir beceriyi uygulaması istenir ve performansı “Hijyen”, “Doğru prosedürü uygulama” gibi kriterleri içeren bir rubrikle değerlendirilir. E-Portfolyo: Beslenme ve diyetetik öğrencileri “bir aylık diyet danışmanlığı sürecini” raporlar ve hasta iletişimi üzerine yansıtıcı günlük yazarlar.
Tıp Fakültesi	Klinik karar verme, analitik düşünme, hasta yönetimi, duyuşsal ve psikomotor beceriler, etik prosedürleri uygulama, etkili iletişim	Nesnel Yapılandırılmış Klinik Sınav (OSCE), Otantik Değerlendirme, Vaka analizi/Olgu Sunumu, Portfolyo Değerlendirme, Yansıtıcı Günlük	Nesnel Yapılandırılmış Klinik Sınav: Öğrencilerin, “hasta öyküsü alma ve fiziksel muayene” istasyonlarında performans göstermesi beklenir, kontrol listeleri ya da rubriklerle performans değerlendirilir. Vaka Analizi/Olgu Sunumu: Öğrenciler belirli bir hasta üzerinden “tanı koyma ve tedavi planı oluşturma” süreçlerini yazarak analiz eder, Öz değerlendirme formu ile kendi performanslarını değerlendirirler. Portfolyo Değerlendirme: Staj dönemindeki öğrenciler staj süresince öğrenme kanıtlarını içeren ürün dosyası oluştururlar ve “hasta-hekim iletişimi” üzerine haftalık yansıtma raporları hazırlarlar.

Tablo 2.1. (devamı)

Fakülte/ Birim	Ölçülecek Beceri ve Yetkinlikler	Uygun ÖD Yöntemi	Örnek Senaryolar
Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	Problem çözme, analitik düşünme, araştırma tasarlama ve uygulama, etkili iletişim.	Performans Değerlendirme, Projeyle Dayalı Değerlendirme, Portfolyo Değerlendirme, Kavram Haritaları	• Performans Görevi: Elektrik-Elektronik mühendisliği öğrencileri “akıllı sensör devresi” geliştirmeye yönelik bir performans görevi verilebilir. • Proje Değerlendirme: Bilgisayar mühendisliği öğrencileri, “mobil sağlık uygulaması” geliştirme projesi, sonuçların sunumu ve analitik rubrikle öğrencilerin performansının değerlendirilmesi. • Kavram Haritası: Kimya mühendisliği öğrencilerinden “reaksiyon kinetiği ve katalizör ilişkisini” gösteren bir kavram haritası hazırlamaları istenebilir.
Spor Bilimleri Fakültesi	Psikomotor beceriler, antrenman programı tasarlama, performans analizi, öğretim becerileri, etkili iletişim.	Performans Değerlendirme, Otantik Değerlendirme, Portfolyo Değerlendirme	• Performans Görevi: Antrenörlük öğrencilerinden, “10-12 yaş grubu için koordinasyon odaklı antrenman tasarımları ve uygulamaları” istenir ve bir analitik rubrik ile performans değerlendirilir. • Portfolyo: “Beden Eğitimi Öğretmenliği öğrencilerinde, öğretmenlik uygulaması boyunca gözlemleri, ders planları ve yaptıkları dersleri içeren bir portfolyo oluşturmaları istenebilir. Haftalık gözlemleri için yansıtıcı günlükler oluşturmaları istenir. • Video ile Performans Analizi: Öğrencilerden tenis dersinde, “servis atışı tekniklerini” videoya kaydedip öz ve akran değerlendirme yapmaları istenir.
İlahiyat Fakültesi	Dinî metinleri anlama, yorumlama, duyuşsal ve psikomotor beceriler, sosyal beceriler ve etkili iletişim.	Performans Değerlendirme, Vaka Analizi/Olgü Sunumu, Yansıtıcı Günlükler	• Performans Görevi: Öğrenciler “hutbe veya vaaz metni hazırlayıp sunar,” iletişim ve içerik uygunluğu rubrikle değerlendirilir. • Vaka Analizi/Olgü Sunumu: Öğrenciler, senaryo gereği bir vatandaşın faiz konusunda yaşadığı “ahlakî bir ikilem karşısında İslam düşüncesi perspektifinden çözüm” geliştirirler. • Yansıtıcı Günlükler: Öğrencilerden “Kuran-ı Kerim öğretiminde karşılaştıkları pedagojik zorluklar” üzerine haftalık yansıtma yazıları yazmaları istenir.
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Problem çözme, karar verme, eleştirel ve analitik düşünme, stratejik düşünme, etkili iletişim	Performans Değerlendirme, Otantik Değerlendirme, Projeyle Dayalı Değerlendirme, Vaka Analizi/Olgü Sunumu,	• Performans Görevi: Öğrencilerden, bir örnek işletmenin muhasebe defterleri (veya dijital muhasebe kayıtları) üzerinden cari yıl içerisinde oluşan stopaj vergisi yükümlülüklerini tespit etmeleri, ilgili kanun, oran ve kesinti türlerini belirlemeleri, ardından doğru beyan ve ödeme planı hazırlamaları beklenmektedir. • Vaka Analizi/Olgü Sunumu: Öğrencilerden, yerel bir kamu idaresi sınırlarında yaşandığı varsayılan bir su kesintisi ve halk tepkisi vakasını analiz etmeleri beklenmektedir. Vaka, kamu yönetiminin temel fonksiyonları (planlama, koordinasyon, iletişim, hesap verebilirlik) çerçevesinde incelenmeli; öğrencilerden kriz yönetimi sürecinde alınan kararların doğruluğunu, kamu etiği açısından uygunluğunu ve alternatif politika önerilerini değerlendirmeleri istenir.

Tablo 2.1. (devamı)

Fakülte/ Birim	Ölçülecek Beceri ve Yetkinlikler	Uygun ÖD Yöntemi	Örnek Senaryolar
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	Kaynak tarama, dokümantasyon, eleştirel ve analitik düşünme, araştırma tasarlama ve uygulama, sergileme ve sunum becerileri, yazılı ve sözlü iletişim.	Performans Değerlendirme, Projeyle Dayalı Değerlendirme, Portfolyo Değerlendirme, Kavram Haritaları Vaka Analizi/Olgü Sunumu	• Performans Görevi: Arkeoloji öğrencilerinden üniversite bahçesi veya laboratuvar ortamında kurulan yapay kazı alanında, buluntuları sınıflandırma, belgeleme ve yorumlama sürecini uygulamaları istenir. Öğrencilerin performansı Kazı yöntemi ve ekip çalışması, belgelerin düzeni ve doğruluğu, bulguların yorumlanması, zaman yönetimi ve iş güvenliği gibi çeşitli becerileri içeren bir analitik rubrik ile değerlendirilir. • Portfolyo Değerlendirme: Türk Dili öğrencilerinden seçki dosyası şeklinde “<i>Edebi Türlerde Yaratıcı Yazma Portfolyosu</i>” başlıklı, dönem boyunca yazdıkları kısa öykü, şiir, deneme ve çözümleme metinlerini içeren bir dijital portfolyo hazırlamaları istenir. Öğrenci performansı yansıtma raporu, öz değerlendirme formu ve çeşitli becerileri içeren (Dil bilgisi kurallarını uygulama, yazılı anlatım yetkinliği, yaratıcı yazma becerisi, türlere uygun metin seçimi vb.) bir analitik rubrikle değerlendirilir. • Vaka Analizi: Tarih bölümü öğrencilerinden, belirli bir olayı (ör. II. Meşrutiyet’in ilanı) farklı kaynak türleri (gazete, hatırat, arşiv belgesi) üzerinden analiz ederek elde ettikleri bilgileri sentezleyerek yorumlamaları istenir. Öğrencilerin performansı, kaynak kullanımı, eleştirel ve analitik düşünme, akademik yazım ve sentez becerilerini içeren bir analitik rubrikle değerlendirilir.
Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi	Estetik düşünme, Yaratıcılık, Eleştirel düşünme, teknik beceriler, duyuşsal ve psikomotor beceriler, tasarım becerileri.	Performans Değerlendirme, Otantik Değerlendirme, Portfolyo Değerlendirme	• Performans Görevi: Resim öğrencilerinden, canlı model veya obje karşısında gözleme dayalı bir resim oluşturmaları istenir. Oluşturdukları resimle ilgili akran değerlendirmesi ya da öz değerlendirme formu ile değerlendirme yapmaları beklenir. • Proje: Müzik öğrencilerinden “Yerel Ezgilerin Çağdaş Düzenlemesi” başlıklı bir proje hazırlamaları ve bu kapsamda öğrencilerin, bir Türk halk ezgisini seçip çağdaş müzik formlarında yeniden düzenlemeleri istenir. Yaratıcılık, teknik yeterlilik (armoni, ritim, tempo), geleneksel-çağdaş sentezleme gibi becerileri analitik rubrik ile değerlendirilir. • Portfolyo: Resim bölümü öğrencilerinden seçki dosyası şeklinde “Sanatsal Gelişim Dosyası” hazırlayarak dönem boyunca ürettikleri çalışmalar, eskizler, proje raporları ve yansıtıcı notlarını içeren dijital veya basılı portfolyo hazırlamaları istenir.

İÇİNDEKİLER

REKTÖRÜN MESAJI.....	III
SUNUŞ.....	V
KISALTMALAR.....	VI
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
Yeterlilik Temelli Ölçme-Değerlendirmeye Giriş.....	1
Program Yeterlilikleri ile YTD İlişkisi.....	3
Dersin Öğrenme Çıktıları ile YTD İlişkisi.....	4
YTD ve Etkili Geri Bildirim.....	5
Çağdaş Değerlendirme Yaklaşımları.....	6
Yeterlilik Temelli Değerlendirmede Kullanılan Yöntemler.....	7
Performans ve Türleri.....	8
Performans Görevleri.....	10
Portfolyo Değerlendirme.....	17
Proje ve Ürün Temelli Değerlendirme.....	27
Otantik Değerlendirme.....	35
Sunum ve Sergileme.....	38
KAYNAKÇA.....	42

Yeterlilik Temelli Ölçme-Değerlendirmeye Giriş

Yeterlilik temelli değerlendirme (YTD), geleneksel değerlendirme yöntemlerinin dışında kalan, daha öğrenci merkezli, yaratıcı ve otantik uygulamaları kapsayan geniş bir kavramdır (Çepni, 2015; Hamayan, 2008). Bu yöntemlerde amaç, yalnızca bilgi kazanımını ölçmek değil, öğrencilerin uygulama, analiz, sentez ve problem çözme gibi üst düzey becerilerini de değerlendirmektir.

Değerlendirme süreci boyunca hem sonuçlar hem de süreç dikkate alınır.

Bilginin sadece hatırlanması değil, uygulanması ve gerçek hayata transferi değerlendirilir.

Öğrenciler, öğretim elemanı ile birlikte aktif katılımcı olarak sürece dahil edilir.

Öğretim devam ederken biçimlendirici değerlendirmeler kullanılır.

Tek bir ölçme yöntemi yerine çoklu ölçme ve değerlendirme yöntemleri tercih edilir.

Tablo 2.2. Geleneksel Ö-D & Yeterlilik Temelli Ö-D

Geleneksel Ölçme-Değerlendirme	Yeterlilik Temelli Ölçme-Değerlendirme
Niceliksel verilere dayanır.	Daha çok nitel ve süreç odaklı verilere dayanır.
Doğru/yanlış odaklıdır; bilgi düzeyini ölçer.	Öğrencinin süreçteki katılımını, düşünme stratejilerini ve üretkenliğini değerlendirir.
Çoktan seçmeli testler gibi hızlı ölçüm yapar.	Öğrencinin kendi öğrenmesini yansıtmaya, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine olanak tanır.
Öğrenme süreci ile değerlendirme arasında kopukluk olabilir.	Öğrenme süreci ile değerlendirme arasında köprü kurar.
Genellikle öğretim elemanı merkezlidir.	Öğrenci merkezlidir.
Standardize edilmiş ve tek tip yapıya sahiptir.	Esnek ve bireysel farklılıkları dikkate alır.
Daha sınırlı, bilgi odaklı sonuçlar verir.	Daha kapsayıcı ve adil bir değerlendirme ortamı yaratır.

Günümüz eğitim programları, yapılandırmacı yaklaşım, çoklu zekâ kuramı ve öğrenci merkezli öğrenme anlayışına dayanmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin;

- Bilgiyi analiz etme,
- Eleştirel düşünme,
- Problem çözme ve iletişim becerilerini geliştirme

gibi yeterlikleri kazanması beklenmektedir. Geleneksel değerlendirme yöntemleri (çoktan seçmeli testler, kısa cevaplı sınavlar vb.) bu becerileri ölçmede yetersiz kalmaktadır. Yeterlilik temelli değerlendirme ise;

- Bireyselleştirilmiş öğrenme olanağı sağlar,
- Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını artırır,
- Öğretim elemanı ve öğrenciye derinlikli geri bildirim sunar,
- Eleştirel düşünme, yaratıcılık, iş birliği ve uyum sağlama gibi üst düzey becerilerin gelişimine katkıda bulunur (Gill & Lucas, 2013; Oosterhof, 2003; Şahin & Kaya, 2020).

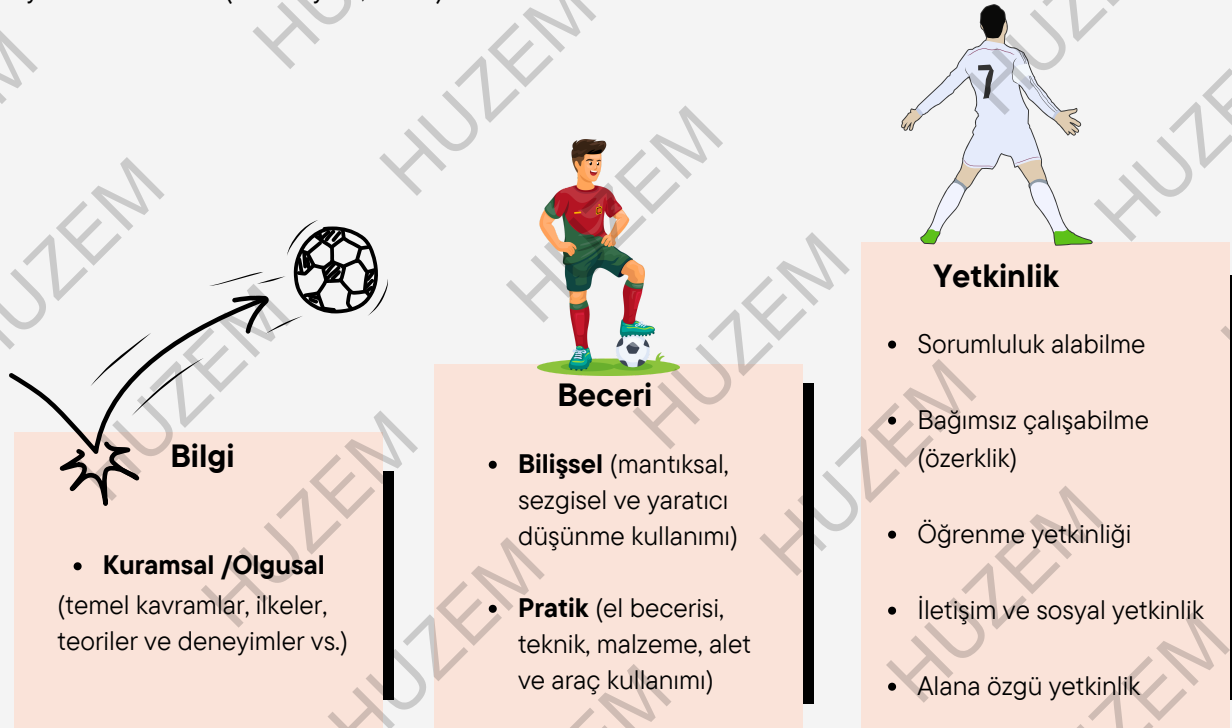
Yeterlilik temelli değerlendirme, öğrencilerin farklı öğrenme stillerini dikkate alarak güçlü yanlarını ve yeteneklerini çeşitli biçimlerde göstermelerine fırsat verir ve eğitimde bütüncül bir yaklaşımı destekler.

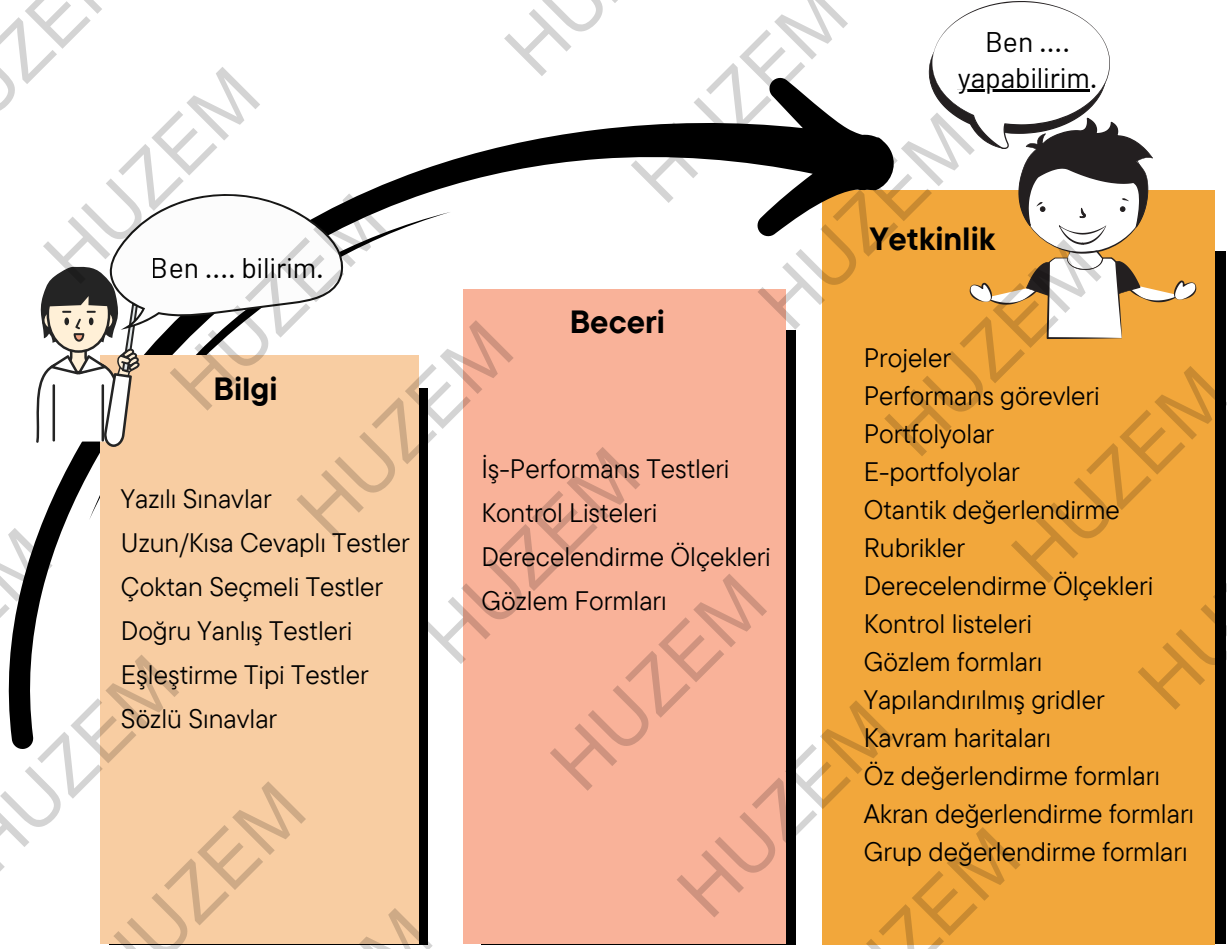
Eğitim bilimleri alanındaki güncel yaklaşımlar, öğrenci başarısının belirlenmesinde yalnızca bilgi düzeyini ölçen geleneksel yöntemlerin (yazılı sınavlar) yeterliliğini sorgulamaktadır. Bireyin karmaşık problem çözme, üst düzey düşünme becerileri ve disiplinlerarası yeterliklerini değerlendirme ihtiyacı, yeterlilik temelli değerlendirmenin önemini artırmıştır. Bu yöntemler; portfolyo, performans değerlendirme, öz ve akran değerlendirme gibi araçları kullanarak öğrenme sürecinin bizzat kendisini ve öğrencinin sergilediği bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimini bütüncül bir perspektifle ele alır.

Bu paradigma kayması, değerlendirme faaliyetlerinin yalnızca not verme amacının ötesine geçerek, eğitimin nihai hedefleriyle eşgüdömlü hale gelmesini gerektirmektedir. Başka bir deyişle, ölçme-değerlendirme pratiklerinin, ulusal ve uluslararası düzeyde belirlenen çıktı temelli eğitim standartları ile uyumlu olması esastır. Bu uyum bağlamında, eğitimin beklenen sonuçlarını tanımlayan iki temel çerçeveye odaklanmak kritik önem taşımaktadır:

Program Yeterlilikleri ile YTD İlişkisi

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ), yükseköğretim düzeyindeki tüm yeterlilikleri belirli bir yapıda gruplandıran temel bir referans noktasıdır. Program yeterlilikleri, bu çerçeveden türetilerek öğrencilerin mezuniyetle birlikte kazanmaları beklenen bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlar. Ölçme ve değerlendirme süreçleri, öğrencilerin bu yeterlilikleri ne ölçüde edindiklerini belirlemeyi hedeflemesi açısından önemlidir. Program yeterlilikleri, üç ana boyutta ele alınır (Haladyna, 1997):

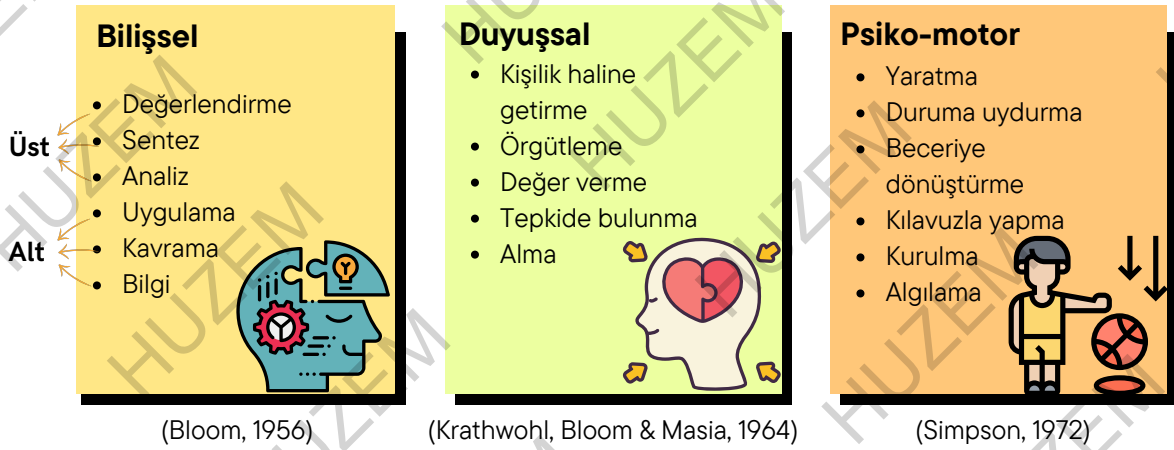

Dersin Öğrenme Çıktıları ile YTD İlişkisi

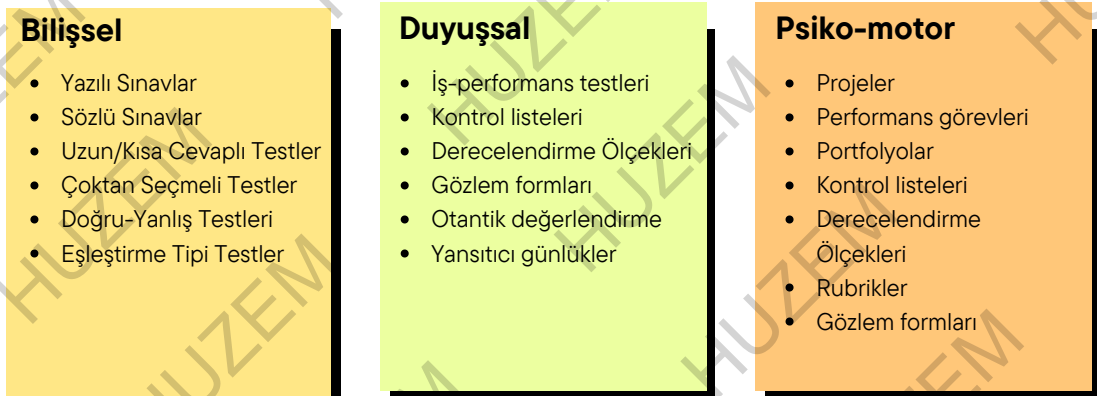
Program yeterliliklerini hayata geçirmenin en somut adımı, her bir dersin özelinde belirlenen ders öğrenme çıktıları ve bunların program yeterliliklerini garanti altına alacak bir yapıda olmasıdır. Bu çıktılar, öğrencinin dersin sonunda neyi bileceğini, neyi yapabileceğini veya hangi tutuma sahip olacağını net bir şekilde tanımlar. Ancak tüm öğrenme çıktıları aynı bilişsel, duyuşsal veya psikomotor karmaşıklık düzeyinde değildir. Bazı çıktılar temel düzeyde bilgiyi "hatırlamayı" veya "kavramayı" hedeflerken ; diğerleri "uygulama", "analiz", "değerlendirme" veya "yaratma" gibi çok daha karmaşık ve üst düzey zihinsel süreçler gerektirebilir.

Bu noktada, çıktıların hem doğru seviyede yazılmasında hem de bu seviyeye uygun değerlendirme yönteminin seçilmesinde, hedeflenen bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor süreçleri tanımlayan Bloom Taksonomisi temel bir kılavuz görevi görür. Taksonomi, bir öğrenme hedefinin hangi düzeyde olduğunu (Alt Bilişsel Beceriler / Üst Bilişsel Beceriler) belirlememize ve bu düzeye en uygun ölçme aracını seçmemize yardımcı olur. Aşağıdaki şemada da görüleceği üzere, "bilgi" veya "kavrama" gibi alt düzey hedefler genellikle geleneksel testlerle ölçülebilirken , üst düzey bilişsel, duyuşsal ve psikomotor hedefler; projeler, performans görevleri ve portfolyolar gibi yeterlilik temelli değerlendirme yöntemlerini gerektirir.

Klasik Bloom Taksonomisine Göre Öğrenme Alanları

Dersin Öğrenme Çıktıları ve Ölçme-Değerlendirme İlişkisi

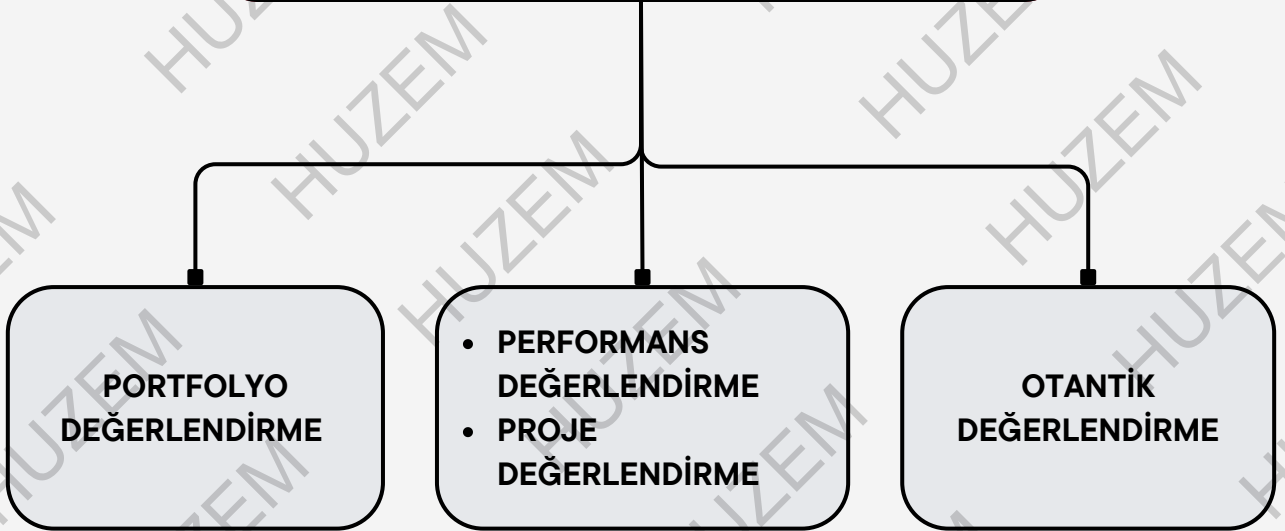

Çağdaş Değerlendirme Yaklaşımları

Eğitim psikolojisinde hakim olan öğrenme kuramlarında meydana gelen değişiklik değerlendirme sistemlerinde de değişikliği beraberinde getirmiştir.

Geleneksel değerlendirme anlayışları problem çözme, araştırma yapma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünce ve bilgilerin gerçek yaşam durumlarına aktarılma becerilerinin değerlendirilmesinde yetersiz kaldığı için tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ihtiyaç duyulmuştur

ÇAĞDAŞ/ALTERNATİF DEĞERLENDİRME TÜRLERİ

Yeterlilik Temelli Değerlendirmede Kullanılan Yöntemler

Öğrenci yeterliliklerinin bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi amacıyla ölçme ve değerlendirme pratiklerinin yalnızca bilgi düzeyini değil, aynı zamanda öğrencilerin üst düzey bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerini kapsamaları gerekmektedir. Bu gereksinim, süreç ve ürün değerlendirmesini bir arada ele alan yeterlilik temelli değerlendirme yöntemlerini önemli hâle getirmiştir.

Bu yöntemler, öğrencilerin bilgi ve becerilerini gerçekçi veya gerçeğe yakın bağlamlarda sergilemelerini sağlayarak, çıktı temelli eğitim hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığının tespitinde kritik bir rol üstlenir. Bu kapsamda, öğrenci performansını derinlemesine incelemeye olanak tanıyan başlıca yeterlilik temelli değerlendirme yöntemleri şunlardır:

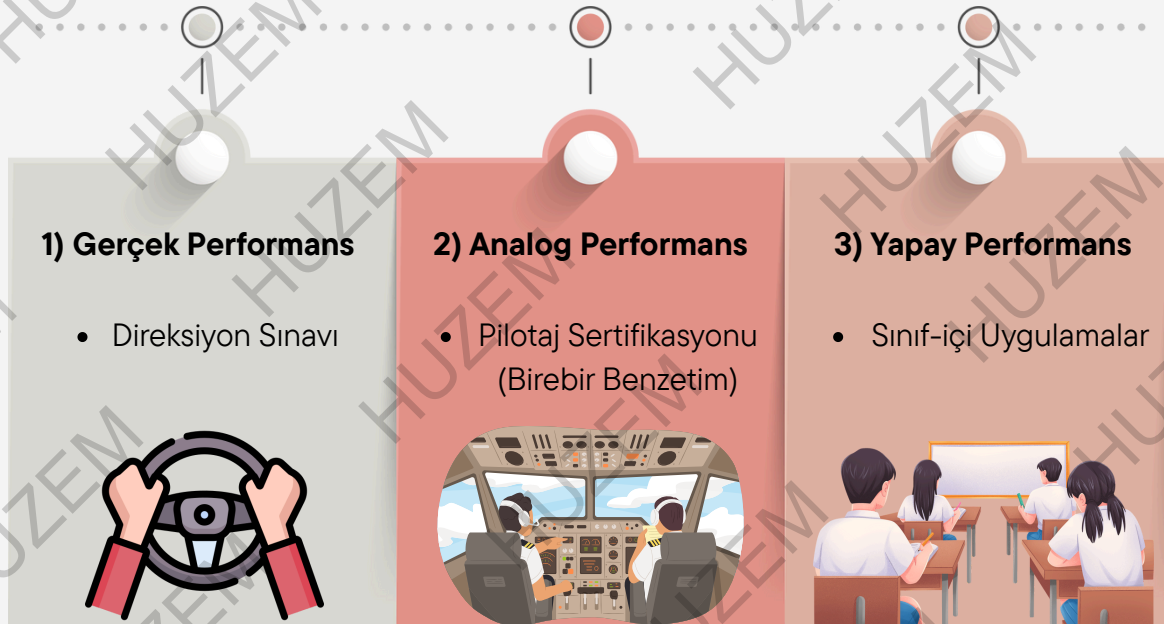
Tablo 2.3. Yeterlilik Temelli Değerlendirmede Kullanılan Yöntemler

1. Performans Görevleri	Öğrencilerin bilgiyi pratik senaryolarda uygulama yeteneklerini değerlendiren, gerçek dünyadaki zorlukları taklit eden görevler/ödevler.
2. Portfolyolar	Öğrencilerin zaman içindeki gelişimini yansıtmak ve gelişimini göstermek için seçilmiş ya da tüm çalışmalardan oluşan bir koleksiyondur.
3. Projeler	Uzun süreli bireysel ya da grup çalışmalarıdır. Problemlerin tespiti, incelenmesi, özgün çözümler üretilmesi için karmaşık becerilerin işe koşulması ve ortaya soyut/somut ürünler çıkarmayı amaçlayan çalışmalardır.
4. Otantik Değerlendirme	Otantik değerlendirme, öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri geleneksel sınav formatlarının (çoktan seçmeli, doğru-yanlış vb.) aksine, "gerçek dünya" senaryolarında veya gerçeğe çok yakın bağlamlarda kullanmalarını gerektiren bir yaklaşımdır.

Performans ve Türleri

Performans "**bir bireyin işi yaparken gösterdikleri çaba**" olarak tanımlanmaktadır. Chun'a (2010) göre, performans değerlendirme, öğrencilerin öğrendikleri bilgiyi ve becerileri uygulamadaki performanslarını ölçmek için kullanılır. Genellikle, öğrencilerden bir ürün ortaya koymaları veya bir görevi tamamlamaları ve bunun için üst bilişsel becerileri kullanmaları beklenir.

Performans değerlendirmede gösterilen çaba ve ortaya çıkan ürün önemlidir. Eğitimde öğrenci performansının değerlendirilmesi 3 şekilde olabilir:

Performans değerlendirmede asıl amaç, öğrencinin performansını bütüncül olarak ele almaktır. Bu değerlendirme, görevin niteliğine göre yalnızca sürecin kendisine, sonucun ya da ürünün kalitesine veya en ideal şekliyle, hem sürecin hem de ürünün birlikte değerlendirilmesine odaklanabilir. Performans değerlendirme sürecini belirsizlikten kurtarmak ve daha nesnel kararlar alabilmek için değerlendirme sürecinde yapılandırılmış puanlama araçları kullanılmaktadır. Bu kapsamda, öğrencilerin performanslarının değerlendirilmesinde rubrik , kontrol listesi ve derecelendirme ölçeği yaygın olarak kullanılan temel ölçme-değerlendirme araçlarıdır.

Tablo 2.4. Performans Türleri, Ölçmeye Konu Beceriler ve Değerlendirme Araçları

Performans Türü	Ölçmeye Konu Beceri Örnekleri	Değerlendirme Araçları
Süreç Odaklı	- Fiziksel beceriler - Ekipman kullanımı - Sözlü iletişim - Müzik aleti çalma - Takla atma - Mikroskop için lam hazırlama - Sınıfta konuşma yapma - Sesli okuma - Yabancı dilde konuşma - Laboratuvar deneyi yürütme - Sunum hazırlama ve anlatım - Kazı uygulaması	• Analitik Rubrikler • Derecelendirilmiş Ölçekler • Kontrol Listeleri • Gözlem Formları • Öz değerlendirme Formları
Ürün/Sonuç Odaklı	- Yazılı metinler, makaleler, temalar, raporlar, dönem ödevleri - Ahşap kitaplık - Bir dizi kaynak dikişi - El örgüsü kazak - Suluboya/Yağlıboya tablo - Laboratuvar araştırma/deney raporu - Araştırma raporu veya makale - Dijital sunum veya kısa video - Poster, infografik, blog içeriği - 3B model / dijital maket	• Analitik Rubrikler • Bütüncül Rubrikler • Derecelendirilmiş Ölçekler • Kontrol Listeleri • Gözlem Formları
Süreç+Ürün Odaklı	- Alan çalışması + rapor yazımı - Proje geliştirme + Proje sunumu - Kazı simülasyonu + envanter oluşturma - Deney + veri analizi raporu - Ders planı + öğretim uygulaması	• Analitik Rubrikler • Bütüncül Rubrikler • Derecelendirilmiş Ölçekler • Kontrol Listeleri • Gözlem Formları • Yansıtıcı Günlük

Performans Görevleri

Performansa dayalı değerlendirmede performans görevleri, öğrencilerin bilgi ve becerilerini, gerçekçi veya gerçeğe yakın bağlamlarda, gözlemlenebilir bir ürün veya eylem aracılığıyla sergilemelerini gerektiren değerlendirme etkinlikleridir. Performans görevleri, portfolyo ve projeye dayalı değerlendirmeler gibi daha uzun soluklu yöntemlere kıyasla, genellikle daha kısa süreli ve spesifik bir beceriye odaklanır. Geleneksel sınavların aksine, öğrencinin bir cevabı seçmesini değil, bilgiyi uygulamasını, sentezlemesini ve yeni bir ürün ortaya koymasını bekler. Bu görevler, öğrenme çıktılarının üst düzey bilişsel basamaklarını ölçmek için ideal araçlardır.

Performans görevlerini uygulama kapsamına ve gerektirdiği süreye göre iki ana türe ayırmak mümkündür:

Sınırlandırılmış Yanıtlı Performansa Dayalı Değerlendirme

Uzun süreç ve veri toplama gerektirmeyen, genellikle sınıf içerisinde öğretim elemanı kontrolünde gerçekleştirilen değerlendirme türüdür.

Sınırlandırılmamış Yanıtlı Performansa Dayalı Değerlendirme

Uzun süreç ve okul dışı faaliyet gerektiren, bilginin toplanması, çözümlenmesi ve düzenlenmesi vb. problem çözmeye yönelik etkinlikler içeren değerlendirme türüdür.

Etkili bir performans görevi, hem öğrencinin görevi doğru anlamasını sağlamak hem de değerlendirme sürecini standardize etmek amacıyla net bir yapıya sahip olmalıdır. Standart bir performans görevi aşağıdaki bileşenleri içerir:

Tanımlama

Öğrencilere verilen görevin ait olduğu ders, sınıf düzeyi, kazanım, konu, öğrenme çıktıları ve puanlama yöntemi gibi genel bilgilerin tanıtıldığı bölümdür.

Görev

Öğrencilere çözüm bulmaları/araştırmaları gereken bir problem durumunun verildiği bölümdür.

Yönerge

Öğrencilerin görevlerini yerine getirirken dikkat etmesi gereken hususların tanıtıldığı kısım olup; görev öncesi, görev sırası ve görev sonrası olmak üzere üç boyutta ele alınan bölümdür.

Puanlama

Öğrencilerin görevlerinin değerlendirilmesinde kullanılacak araç ve yöntemlerin bulunduğu bölümdür. İlgiyi pratik senaryolarda uygulama yeteneklerini değerlendiren, gerçek dünyadaki zorlukları taklit eden görevler/ödevlerdir.

Avantajları	Dezavantajları
Öğrenme çıktılarının (bilgi, kavrama gibi) alt düzey bilişsel basamakları yerine, üst düzey bilişsel basamaklarını (uygulama, sentez) ölçmek için idealdir.	Özellikle "Sınırlandırılmamış Yanıtlı" görevler, uzun süreçler ve okul dışı faaliyetler gerektirebilir, bu da takibi ve yönetimini zorlaştırabilir.
Değerlendirmeyi, gerçekçi veya gerçeğe yakın bağlamlara taşıyarak (otantik) öğrenmeyi daha anlamlı hale getirir.	Puanlamada, rubrik veya kontrol listesi gibi yapılandırılmış araçlar kullanılmazsa öznel (subjektif) olabilir.

Uygulama Adımları

Performans Görevi Örneği

Yönerge:

Sevgili öğrenciler,

Bu ödev, aşağıda verilen tabloda isminizin karşısında belirtilen kitabı kapsamaktadır.

Ödevin Aşamaları:

1. Size atanan kitabı okuyun ve bireysel olarak özetini çıkarın.
2. Aynı kitabı okuyan grup arkadaşlarınızla bir araya gelin.
3. Grup olarak, hazırladığınız özetleri temel alan bir infografik hazırlayın.
4. Bu infografiği, belirlenen tarihte 10 dakikalık bir sunumla sınıfa sunun.
5. İstenen tüm bileşenleri içeren bireysel ödev raporunuzu belirtilen teslim tarihine kadar öğretim elemanına teslim edin.

Ödev Başlamadan Önce:

- Bir çalışma planı oluşturun. Bu planda yapılacak işleri ve çalışma takviminizi belirtin.
- İhtiyaç duyduğunuzda öğretim elemanınıza danışabilirsiniz.

Ödev Raporu:

Ödev raporunuz aşağıdaki üç bölümden oluşmalıdır:

1. Kapak Sayfası
2. Kendi cümlelerinizle yazdığınız kitap özeti
3. Grubunuzun hazırladığı infografik posterin bir kopyası

Raporun Kitap Özeti Bölümü İçin Kurallar:

- "Kitap Özeti" bölümünü, Word programında Times New Roman yazı tipi, 12 punto ve iki yana yaslı olarak hazırlamalısınız.
- Özet, tamamen kendi cümlelerinizden oluşmalıdır. Web kaynaklarından doğrudan alınan metinler "kopya" olarak değerlendirilecektir.
- Bireysel olarak hazırladığınız kitap özetleri arasında intihal (benzerlik) incelemesi yapılacaktır. Benzerlik oranı %20'den fazla olan özetler değerlendirmeye alınmayacaktır.

İnfografik Poster ve Sunum (Grup Çalışması):

- Hazırlayacağınız infografik poster, (EK-1'deki örneğe benzer şekilde) kitabın özetini görsel olarak yansıtmalıdır.
- Poster, kitabın yazarı hakkında kısa bilgilere de yer vermelidir.
- İnfografik posterin sunumu için her gruba 10 dakika süre tanınacaktır.
- Her grup, aşağıda belirtilen tarihte infografik sunumunu yapmalıdır.

Önemli Not:

Bu ödevin kitap özeti kısmı bireyseldir. İnfografik posterin hazırlanması ve sunulması kısmı ise grup çalışmasıdır. Deđerlendirmeniz bu iki bileşenin toplamı üzerinden yapılacaktır.

Performans Ödevi Okuma Listesi

Kitap Adı	Yazar/lar	İnfografik Sunum Yapacak Grup/ Öğrenci Adı Soyadı	Sunum Tarihi
Sokrates'in Savunması	Platon		
Devlet	Platon		
Var Mısın Ki Yok Olmaktan Korkuyorsun?: İlimin, Aydınlanmanın ve Anlamanın Felsefesi	Farabi		
Coğrafya Kaderdir	İbni Haldun		
İdeal Devlet	Farabi		

Performans Ödevi Değerlendirme: Analitik Rubrik

Öğrencinin Adı Soyadı:.....

Kriterler	Yetersiz: 1-5 Puan	Orta: 6-10 Puan	İyi: 11-15 Puan	Mükemmel:16-20 Puan
Kitap Özeti (Özgünlük ve İçerik Doğruluğu)	Öğrenci, kitabın özünü yansıtmayan, yanlış bilgiler içeren veya kitaptan çok uzak bir özet sunmuştur.	Öğrenci, kitabın genel anlamını yansıtan ancak bazı önemli noktaları eksik veya yanlış özetlemiştir.	Öğrenci, kitabın ana temasını ve önemli noktalarını doğru şekilde özetlemiş, ancak bazı ayrıntılar eksik olabilir.	Öğrenci, kitabın ana temasını ve tüm önemli noktalarını doğru ve özgün bir şekilde özetlemiştir.
Görsel Çekicilik	İnfoğrafik tasarımı düzensiz, anlaşılabilir veya çok basit olup görsel unsurlar eksiktir.	İnfoğrafik tasarımı düzenli ancak görsel unsurlar yeterince etkili ve dikkat çekici değildir.	İnfoğrafik tasarımı düzenli, görsel unsurlar kullanılmış fakat bazı yerlerde yeterli olgunluk eksikliği vardır.	İnfoğrafik tasarımı çok iyi düzenlenmiş, etkileyici ve dikkat çekici görsel unsurlar kullanılmıştır.
Bilgi Sunumu ve Anlaşılabilirlik	İnfoğrafikteki bilgiler kafa karıştırıcı, düzensiz ve anlaşılması zordur.	İnfoğrafikteki bilgiler kısmen anlaşılabilir, ancak bazı bilgiler karışık ya da gereksiz detaylar içermektedir.	İnfoğrafikteki bilgiler genel olarak açık ve anlaşılır, ancak bazen bazı konular daha net ifade edilebilir.	İnfoğrafikteki bilgiler açık, net ve doğrudan anlaşılır şekilde düzenlenmiş, her şey kolayca takip edilebilir.
Yaratıcılık ve Yenilikçilik	İnfoğrafik tasarımı basit, özgünlükten uzak ve herhangi bir yenilikçi yaklaşım içermemektedir.	İnfoğrafik tasarımı basit, ancak bazı özgün fikirler ve yenilikçi öğeler eklenmiş.	İnfoğrafik tasarımı yaratıcı ve yenilikçi öğeler içeriyor, ancak daha fazla özgünlük eklenebilir.	İnfoğrafik tasarımı son derece yaratıcı, yenilikçi ve özgün, alışılmadık fikirlerle desteklenmiş.
Sunum ve İletişim Becerisi	Sunumda öğrenci, infografiği ya da özetini açıklamakta zorlanır ve bilgileri etkili bir şekilde iletemez.	Sunumda öğrenci, bazı bilgileri net bir şekilde aktarır ancak bazen belirsizlikler olabilir.	Sunumda öğrenci bilgileri açıkça aktarır ve genel olarak iyi bir iletişim sağlar.	Sunumda öğrenci bilgileri çok net ve etkili bir şekilde aktarır, güçlü iletişim becerileri sergiler.

Performans ödevi değerlendirme rubriğine göre yapılan değerlendirmeden bireyler en yüksek 100 puan en düşük 5 puan alabilmektedir.

Öğrenci Sunumları Akran Değerlendirme Formu

Hazırlayanlar:

Tarih:

Ad-Soyadı:

	Ölçütler	Uygulama Düzeyi				Geri Bildirim
		Yok/Zayıf (1-5 p.)	Kabul Edilebilir (6-10 p.)	Orta/iyi (11-15 p.)	Çok İyi (16-20 p.)	
1	Kitap Özeti (Özgünlük ve İçerik Doğruluğu): Kitabın ana temasını ve tüm önemli noktalarını doğru ve özgün bir şekilde özetleme					
2	Görsel Çekicilik: İnfografik tasarımı iyi düzenleme, etkileyici ve dikkat çekici görsel unsurlar kullanma					
3	Bilgi Sunumu ve Anlaşılabilirlik: İnfografideki bilgileri açık, net ve doğrudan anlaşılır şekilde düzenleme					
4	Yaratıcılık ve Yenilikçilik: İnfografik tasarımı yaratıcı, yenilikçi ve özgün, alışılmadık fikirlerle destekleme					
5	Sunum ve İletişim Becerisi: Sunumda bilgileri net ve etkili bir şekilde aktarma, güçlü iletişim becerileri sergileme					
Toplam Puan						

Öğrenci Sunumları Değerlendirme Formu

Öğrenci Adı Soyadı	Kriterler (1-20)					Açıklama /Geri Bildirim	Nihai Not
	Kitap Özeti (Özgünlük ve İçerik Doğruluğu)	İnfografik Tasarımı (Görsel Çekicilik)	İnfografik Tasarımı (Bilgi Sunumu ve Anlaşılabilirlik)	Yaratıcılık ve Yenilikçilik	Sunum ve İletişim Becerisi		
Öğrenci 1							
Öğrenci 2							
Öğrenci 3							
...							

Portfolyo Değerlendirme

Portfolyo, bir öğrencinin uzun bir süre boyunca (genellikle bir dönem veya bir eğitim yılı) gerçekleştirdiği çalışmaların, ürünlerin ve bu süreçteki gelişimini yansıtan belgelerin sistematik, amaçlı ve organize edilmiş bir koleksiyonudur. Portfolyonun temel amacı, tek bir ürünü (proje gibi) değerlendirmekten ziyade, öğrencilerin birden fazla alanda gösterdiği ilerlemeyi, süreci ve gelişimi gözlemlemek ve belgelendirmektir.

Temel Özellikleri ve Eğitsel Önemi

Portfolyolar, sadece öğrenme ürünleriyle değil, aynı zamanda o ürüne giden süreçle de ilgilenir. Bu yönüyle süreç ve ürün değerlendirmeyi bir arada kullanır.

Öğrenci Merkezlilik

Portfolyo, büyük ölçüde öğrencinin kendisi tarafından hazırlanır; öğrenci, öğretim elemanının rehberliğinde etkinlikleri toplar, çözer, düzenler ve üzerinde düşünür.

Olumlu Odak

Portfolyolar, öğrencilerin neyi bilmediklerinden çok ne bildikleri ve hangi becerilere sahip oldukları ile ilgilenir.

Yüksek Düzeyli Beceriler

Portfolyo içeriği, eleştirel, yaratıcı, yansıtıcı, çok yönlü düşünme ve problem çözme becerileri gibi üst düzey zihinsel çalışmaları ön plana çıkarır.

Geleceğe Yönelik Bilgi

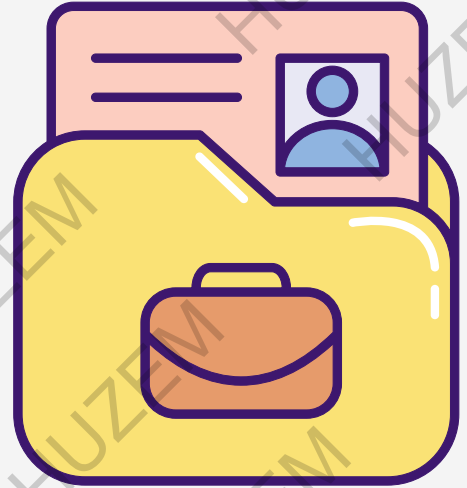
Tamamlanan portfolyo, öğrenci hakkında gelecekteki ilgili kişi ve kurumlara (üst okullar, işverenler vb.) kapsamlı ve gelişim odaklı bir bilgi sağlar.

Portfolyo Türleri

Portfolyolar, taşıdıkları amaca ve içerdikleri çalışmanın niteliğine göre farklı türlerde gruplandırılabilir:

1. Derleme Portfolyo	Öğrencinin tüm dönem boyunca ürettiği ürünleri, taslakları ve çalışmaların tamamını içerir. Öğrencinin gelişim çizgisini görmek amacıyla, öğretim elemanının rehberliğinde seçtiği bütün çalışmaları barındırır.
2. Vitrin Portfolyo	Öğrencinin, öğretim elemanı ile birlikte derleme portfolyosu içinden seçtiği ve en iyi olduğunu düşündüğü, en güçlü yönlerini yansıtan çalışmalarını içerir. Öğrencinin ulaştığı son başarı seviyesini göstermeyi hedefler.
3. Değerlendirme Portfolyo	Amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda öğrencinin puan alacağı ve resmi değerlendirmeye tabi tutulacak çalışmaları koyduğu portfolyodur. Bu türde, özellikle üst düzey zihinsel çalışmalara daha çok ağırlık verilir.

Örnek Portfolyo İçeriği
1. Kapak sayfası
2. Öğrenci tanıtım sayfası
3. İçindekiler sayfası
4. Özseçim formu
5. Öğrenci çalışmaları
6. Öz değerlendirme formu
7. Akran değerlendirme formu
8. Dereceli puanlama anahtarı

Dijital Portfolyo Örnekleri

Stanford University

Stanford

Integrative Learning
Portfolio Lab
Career Education

[Stanford Üniversitesi e-Portfolyo Örnekleri İçin Tıklayınız](#)

Indiana University Indianapolis

ePortfolio

[Indiana Üniversitesi e-Portfolyo Örnekleri İçin Tıklayınız](#)

Tablo 2.5. Dijital Portfolyo Hazırlamaya Yönelik Platformlar

1. Akademik ve Kurumsal Amaçlı Platformlar	
	Açık kaynaklı, kurumların e-portfolyo oluşturmaya olanak tanıyan yaygın bir platformdur. Öğrenme sürecinin yansıtılmasına odaklanır.
	Yükseköğretim ve mesleki eğitimde kullanılan, öğrencinin yeterliliklerini belgeleme, kişisel öğrenme planları oluşturma ve kariyer gelişimini izleme özelliklerine sahip bir sistemdir.
2. Kişisel Markalama ve Kariyer Odaklı Platformlar	
	Özellikle grafik tasarım, görsel sanatlar ve medya alanlarında çalışanların görsel odaklı projelerini sergilediği ve profesyonel ağ oluşturduğu popüler bir platformdur.
	Profesyonel e-portfolyonun en yaygın biçimi olup, öğrencilerin ve profesyonellerin becerilerini, sertifikalarını ve projelerini iş dünyasına yönelik olarak sergilediği bir sosyal ağıdır.
3. Genel Amaçlı ve Kullanımı Kolay İnşa Araçları	
	Kolay ve ücretsiz olması nedeniyle eğitimde sıkça tercih edilen; metin, resim ve dosyaların entegrasyonunu destekleyen araçtır.
	Profesyonel görünümlü kişisel web sitelerinin veya portfolyoların sürükle-bırak yöntemiyle oluşturulmasına olanak tanıyan web sitesi inşa aracıdır.
	Özellikle yansıtıcı metinlerin, makalelerin ve akademik çalışmaların yayımlanmasına odaklanarak, yazılı içeriği öne çıkaran portfolyo biçimleri sunar.

Tablo 2.6. Portfolyo Değerlendirmenin Avantajları ve Dezavantajları

Avantajları	Sınırlılıkları
Süreç ve Ürünü Birleştirir: Sadece öğrenme ürünleriyle değil, aynı zamanda o ürüne giden süreçle de ilgilenir.	Zaman ve Emek İhtiyacı: Tıpkı projeler gibi, kapsamlı portfolyoların öğrenciler tarafından hazırlanması, toplanması ve öğretim elemanı tarafından incelenip değerlendirilmesi oldukça zaman alıcı ve zahmetlidir.
Öğrenci Merkezlidir: Öğrenci, öğretim elemanı rehberliğinde etkinlikleri toplar, düzenler ve üzerinde düşünür.	Puanlama Zorluğu ve Öznellik: Portfolyolar, farklı türde birçok çalışma içerdiğinden (ürünler, taslaklar vb.), değerlendirmesi projelere benzer şekilde karmaşık olabilir. Eğer net ve iyi tasarlanmış rubrikler kullanılmazsa, puanlamada öznellik ve yorum farklılıkları ortaya çıkabilir.
Olumlu Odaklıdır: Öğrencilerin neyi bilmediklerinden çok, neyi bildikleri ve hangi becerilere sahip oldukları ile ilgilenir.	Standartlaştırma Güçlüğü: Her öğrencinin portfolyosu (özellikle derleme ve vitrin portfolyoları) benzersiz ve bireyseldir. Bu durum, projelere benzer şekilde öğrencilerin performanslarını birbiriyle karşılaştırmayı ve standart bir notlama yapmayı zorlaştırır.
Üst Düzey Becerileri Geliştirir: Eleştirel, yaratıcı, yansıtıcı düşünme ve problem çözme becerileri gibi üst düzey zihinsel çalışmaları ön plana çıkarır.	Yapaylık Riski: Öğrencinin süreci "samimi bir şekilde yapmayıp, yapmış olmak için yapma" riski bulunmaktadır.
Geleceğe Yönelik Bilgi Sağlar: Tamamlanan portfolyo, öğrenci hakkında gelecekteki ilgili kişi ve kurumlara kapsamlı ve gelişim odaklı bir bilgi sağlar.	

Tablo 2.7. Portfolyo (Ürün Dosyası) İçerikleri ve Uygulama Adımları

Uygulama Adımları (Örnek Portfolyo İçeriği)

- 1.Kapak sayfası
- 2.Öğrenci tanıtım sayfası
- 3.İçindekiler sayfası
- 4.Özseçim formu (Öğrencinin bu çalışmayı neden seçtiğini açıkladığı)
- 5.Öğrenci çalışmaları (Projeler, ödevler, raporlar, taslaklar vb.)
- 6.Öz değerlendirme formu
- 7.Akran değerlendirme formu
- 8.Dereceli puanlama anahtarı (Rubrik)

Portfolyo Örneği

1. Kişisel Bilgiler ve Eğitim Geçmişi

Amaç: Öğrencinin temel bilgilerini ve eğitim geçmişini özetlemek.

BÖLÜM	İÇERİK
Adı ve Soyadı	Deniz KAYA
Üniversite ve Fakülte	ABC Üniversitesi / Spor Bilimleri Fakültesi
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor
Öğrenci Numarası	20xxxxxxx
İletişim Bilgileri	denizkaya@abc.edu.tr , 555-123-456
Lisans Programı	Beden Eğitimi ve Spor
Anahtar Dersler	- Egzersiz Fiziyojisi - Spor psikolojisi - Beslenme ve Diyetetik - Antrenman Bilimi

2. Fitness Değerlendirme ve Test Sonuçları

Amaç: Öğrencinin fiziksel durumunu, gücünü, dayanıklılığını ve esnekliğini ölçen test sonuçlarını ve değerlendirmelerini sunmak.

BÖLÜM	İÇERİK
Vücut Kompozisyonu	- Boy: 1.80 - Kilo: 72 kg - Vücut Yağ Oranı: %16
Kuvvet Testi	- Bench Press: 85 kg - Squat: 110 kg
Dayanıklılık Testi	- 12 Dakikalık Koşu testi (Cooper Testi): 2.7 km
Esneklik Testi	- 22 cm
Kardiyo Testi	- 1.5 km koşu: 7 dakika

3. Antrenman Programı ve Planlama

Amaç: Öğrencinin fitness hedeflerine yönelik antrenman programlarını ve bu programları nasıl oluşturduğunu göstermek.

BÖLÜM	İÇERİK
Haftalık Antrenman Planı	Pazartesi: Ağırlık Antrenmanı (Üst Vücut) Salı: Kardiyo (Koşu, 30 dakika) Çarşamba: Ağırlık Antrenmanı (Alt Vücut) Perşembe: Esneme ve Core (30 dakika) Cuma: Ağırlık Antrenmanı (Karma) Cumartesi: Dinlenme Pazar: Kardiyo (Yüzme, 30 dakika)
Hedefler	- Kuvvet artışı: Squat 120 kg'ye çıkarmak - Dayanıklılık geliştirme: Koşu mesafesini 3 km'ye çıkarmak
Dayanıklılık Testi	- Kas Dayanıklılığı Testi: Bench press, lat pulldown, dumbbell shoulder press. - Kardiyo Dayanıklılığı Testi: Koşu, interval antrenmanı.

4. Beslenme Planı ve Takibi

Amaç: Öğrencinin fitness hedeflerine ulaşmak için nasıl bir beslenme planı oluşturduğunu ve bunun takibini nasıl yaptığına dair bilgileri sunmak.

BÖLÜM	İÇERİK
Genel Beslenme Hedefleri	- Günlük Kalori: 2500 kcal - Protein: 2 g/kg vücut ağırlığı - Yüksek karbonhidratlı öğünler
Örnek Beslenme Planı	Kahvaltı: Yulaf ezmesi, süt, ceviz Ara Öğün: Protein bar Öğle: Tavuk, kinoa, sebzeler Ara Öğün: Yoğurt ve meyve Akşam: Izgara somon, bulgur pilavı, salata Gece: Lor peyniri, ceviz
Su Tüketimi	Günlük 2-3 litre su içmeyi hedefliyorum

5. Kendini Değerlendirme ve Gelecek Hedefleri

Amaç: Öğrencinin kendi gelişimini değerlendirmesi ve gelecek hedeflerini belirlemesi.

BÖLÜM	İÇERİK
Güçlü Yönler	- İyi bir program tasarlama yeteneğim var. - İnsanlarla iletişimim güçlü.
Gelişim Alanları	- Spor psikolojisi hakkında daha fazla bilgi edinmek. - Beslenme planlamasında daha deneyimli olmak.
Kısa Vadeli Hedefler	- Haftada 3 gün ağırlık çalışmak ve 30 dakikalık kardiyo yapmak. - Haftada bir yeni bir fitness tekniği öğrenmek.
Uzun Vadeli Hedefler	- Fitness eğitmeni sertifikası almak. - Vücut yağ oranını %10'a indirmek. - Kendi spor salonumu açmak.

Analitik Rubrik Portfolyo Değerlendirme

Bölüm	Başlangıç Seviyesi	Orta Seviye	İleri Seviye
1.Fitness Performansı	Düzenli antrenman yapmıyor, egzersizlerin süresi ve yoğunluğu düşük.	Haftada 2-3 gün antrenman yapıyor, orta düzeyde yoğunluk ve süreye sahip.	Haftada 4-5 gün antrenman yapıyor, yüksek yoğunlukta ve süreyi artırmış.
2. Beslenme	Sağlıksız beslenme alışkanlıkları, öğün atlamalar, düzensiz yemek saatleri.	Sağlıklı, dengeli beslenme alışkanlıkları, düzenli öğünler.	Bilinçli beslenme düzeni, antrenman öncesi/sonrası doğru beslenme, yeterli protein alımı.
3. Motivasyon	Fitness hedefleri net değil, motivasyon eksikliği, antrenmanlarda isteksizlik.	Hedef belirleme yapıyor, ancak motivasyon bazen düşebiliyor.	Sürekli motivasyon, hedeflere ulaşmak için güçlü kararlılık, zorluklara karşı direnç.
4. Hedef Belirleme	Hedefler belirsiz, somut ve ölçülebilir hedefler yok.	Kısa vadeli hedefler belirleniyor, ancak uzun vadeli hedefler eksik.	Net, ölçülebilir ve uzun vadeli hedefler belirlenmiş, planlı bir şekilde ilerleniyor.
5. İlerleme Takibi	Gelişim kaydetmiyor, herhangi bir ilerleme kaydedilmiyor.	Haftalık/aylık olarak gelişim kaydediliyor, bazı hedeflere ulaşılmış.	Düzenli olarak kaydedilen ilerleme, hedeflerin büyük kısmı başarıyla tamamlanmış.

Proje Değerlendirme

Proje ve ürün temelli değerlendirme, öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını kapsamlı ve genellikle en uzun süreli (bazen bir veya birkaç döneme yayılan "bitirme projesi" niteliğinde), araştırma ve üretim odaklı çalışmalara dayalı olarak ortaya koymalarını esas alan bir ölçme-değerlendirme yaklaşımıdır.

Portfolyonun (süreç ve gelişimi vurgulayan) aksine proje, genellikle öğrencinin belirli bir konuda derinlemesine araştırma yaparak somut, tek bir nihai ürün (tez, rapor, yazılım, maket, kampanya tasarımı vb.) geliştirmesine odaklanır. Bu yöntem, öğrencilerin yalnızca bilgi düzeyini değil, aynı zamanda araştırma yapma, problem çözme, iş birliği, zaman yönetimi, yaratıcılık ve eleştirel düşünme gibi üst düzey becerilerini değerlendirmeyi amaçlar. Proje temelli değerlendirmede, öğrencilere genellikle gerçek yaşam problemlerine dayalı görevler verilir ve öğrenciler bu problemleri çözmek için araştırma yapar, ürün geliştirir ve bulgularını sunar. Bu yaklaşım, öğrenme sürecini daha anlamlı hale getirirken, öğrencilerin öğrenilen bilgileri günlük yaşamla ilişkilendirmelerine imkân tanır.

Proje ve Ürün Temelli Değerlendirmenin Özellikleri

1

Gerçek dünya ile bağlantı: Görevler, günlük hayatta karşılaşılabilecek problemleri çözmeye yöneliktir.

2

Araştırma ve üretim süreci: Öğrenciler, bilgiyi sadece tüketmez; aynı zamanda araştırır, analiz eder ve yeni bir ürün ortaya koyar.

3

Süreç-ürün bütünlüğü: Hem öğrenme süreci (planlama, iş birliği, problem çözme) hem de ortaya çıkan ürün (rapor, maket, sunum, yazılım vb.) değerlendirilir.

4

Disiplinlerarası yaklaşım: Projeler genellikle farklı derslerden kazanılan bilgi ve becerilerin bütünleştirilmesine dayanır.

Proje ve Ürün Temelli Değerlendirmenin Avantajları

Üst düzey becerilerin gelişimi: Öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve iş birliği becerilerini geliştirir.

Motivasyonu artırır: Öğrenciler kendi ilgilerine uygun projelerde çalıştıklarında öğrenme sürecine daha yüksek düzeyde katılım gösterir.

Gerçek yaşamla bağ kurar: Öğrenciler öğrendikleri bilgilerin günlük yaşamda ne işe yaradığını görür.

Bütüncül değerlendirme: Hem bilişsel hem duyuşsal hem de psikomotor beceriler aynı süreçte ölçülebilir.

Proje ve Ürün Temelli Değerlendirmenin Sınırlılıkları

Zaman ve kaynak ihtiyacı: Proje ve ürün çalışmaları genellikle uzun zaman alır ve ek materyal gerektirir.

Değerlendirme zorluğu: Sürecin ve ürünün bir arada değerlendirilmesi objektif ölçütler olmadan güçleşebilir.

Eşit katılım sorunu: Grup projelerinde bazı öğrenciler aktif çalışırken, diğerleri daha pasif kalabilir.

Standartlaştırma eksikliği: Projelerin farklı biçimlerde yapılması, sonuçların karşılaştırılmasını zorlaştırır.

Proje Görevi Örneği-1

DERS	SAĞLIKLI YAŞAM İÇİN EZGERSİZ PROGRAMLAMA
SINIF	Lisans
KONU	Sağlıklı Bireylere Egzersiz Programı Geliştirir
KAZANIM	Egzersizleri bireylere göre sınıflandırır. Sağlıklı bireylerde hangi egzersizleri kullanacağını bilir. Programı açıklar.
KAZANIMIN BİLİŞSEL DÜZEYİ	Analiz ve Sentez
ÖNERİLEN SÜRE	4 ay
ÖLÇME ARACI	Proje
ÖĞRENCİDEN BEKLENEN	PROJENİN İÇERİĞİ Öğrencilerden; · Sağlıklı yaşam hedeflerine ulaşmak amacıyla bireysel egzersiz program tasarımlarının araştırılması, · Uygulanacak olan programın sağlıklı bireyleri için olumlu ve olumsuz yönlerinin araştırılması, · Sağlıklı bireylerin hangi yaş grubuna göre uygulanabilecek hareketlerin kombinasyonu, · Beslenme koşullarını göz önünde bulundurarak, yapılan egzersiz öncesi ölçüm ve egzersiz sonrası ölçümlerin alınması. · Bu proje, öğrencilerin teorik bilgilerini pratikte kullanmalarını sağlayarak fiziksel sağlık, psikolojik iyilik hali ve yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkiler yaratmayı hedefler. PROJE SUNUMU (POSTER/ DİJİTAL SUNU) Oluşturulan poster veya dijital sununun; • Araştırmanın içeriğini kapsayacak şekilde hazırlanması, • Raporun alt başlıklarını içermesi, • Uygulanacak olan egzersizlerin videoları, fotoğrafları, ayrıntılı anlatımı konulması. • Kullanılan vidolar, fotoğraflar, metinler ve diğer içerikler hakkında kaynakça bölümüne sahip olması beklenmektedir. PROJE RAPORU Araştırma raporunun aşağıdaki başlıklara göre hazırlanması gerekmektedir. • Projenin konusu • Projenin amacı • Kullanılan yöntem • Bulgular • Sonuç ve tartışma • Kaynakça Ayrıca; • Bulguların açıklanarak sınıf ortamında posterle sunulması, • Projede yapılması gereken faaliyetlerin çalışma takvimine göre yapılarak aylık olarak öğretim elemanı ile paylaşılması beklenmektedir.
DEĞERLENDİRME	Proje ve Sunu Değerlendirme Ölçeği Öz Değerlendirme
GERİ BİLDİRİM	Çalışma takvimine göre proje çalışmasında her öğrencinin yaptığı faaliyetler aylık olarak takip edilerek gerekli yönlendirmelerin yapılması önerilir. Proje çalışması süreci sonunda değerlendirme sonuçları dikkate alınarak her öğrencinin öğrenme eksikliklerini gidermeye yönelik çalışmalar yapılması önerilir.

PROJE: SAĞLIKLI YAŞAM İÇİN BİREYSEL EGZERSİZ

Yönerge:

Sevgili öğrenciler bu projede;

- Sağlıklı yaşam hedeflerine ulaşmak amacıyla bireysel egzersiz program tasarımlarının araştırılması,
- Uygulanacak olan programın sağlıklı bireyleri için olumlu ve olumsuz yönlerinin araştırılması,
- Sağlıklı bireylerde, yaş gruplarına göre uygulanabilecek hareketlerin kombinasyonu,
- Beslenme koşullarını göz önünde bulundurarak, yapılan egzersiz öncesi ölçüm ve egzersiz sonrası ölçümlerin alınması.
- Hangi bölge için uygun ve geçerli ölçüm yönteminin kullanılması,
- Yapılan başka egzersiz örnekleri varsa onların araştırılması,
- Egzersiz programını günlere ayırarak hangi yoğunlukta olacağının ve uygulanacak hareketlerin belli olması,
- Yapılan egzersiz programlarında oluşan sorunların çözümü için alınan ya da alınabilecek önlemleri açıklayınız,
- Egzersiz Programlanması konusunda önerilerde bulunmanız beklenmektedir.
- Bu projeyi gerçekleştirirken aşağıdaki adımları takip etmeniz size kolaylık sağlayacaktır.

Araştırmaya başlamadan önce şunlara dikkat etmelisiniz:

Bir çalışma planı oluşturunuz, bu planda yapılacak işleri ve çalışma takviminizi belirtiniz. İhtiyaç duyduğunuzda öğretim elemanınıza danışabilirsiniz.

Araştırma yaparken şunlara dikkat etmelisiniz:

Araştırma için ders kitaplarınız, dergiler, çevrim içi kaynaklar ve kuruluşlardan yararlanabilirsiniz. Çalışmanızda elde edeceğiniz bilgilerin bilimsel nitelikte ve ispatlanabilir olduğundan emin olunuz. Gerekirse birden fazla kaynağı kullanarak ulaştığınız verilerin doğruluğundan emin olmalısınız. Proje süresince egzersiz programları ile ilgili güncel gelişmeleri ve haberleri takip ederek buradan elde edeceğiniz bilgilerle araştırmanıza güncel bir boyut kazandırmalısınız.

Araştırmanızın;

- Egzersiz programında kullanacağınız hareketlerin video veya fotoğraflarını içermesine,
- Hangi hareketin hangi yaş grubunda nasıl uygulandığı ve yararları nelerdir gibi açıklayıcı metinler içermesine,
- Egzersiz programında dikkat edilmesi gerektiği konusunda önerileri barındırmasına,
- Güncel haberler ve bilgilerle güncel niteliğe sahip olmasına,
- Kullanılan her türlü bilgi ve görsel unsurla ilgili kaynakça içermesine dikkat ediniz.

Projenizi sunmak için hazırlayacağınız posterde şunlara dikkat etmelisiniz:

- Araştırmanın içeriğini kapsayacak şekilde hazırlanmasına,
- Raporun alt başlıklarını içermesine,
- Uygulanan hareketler ile ilgili tablo, video ve fotoğrafları içermesine,
- Kullanılan istatistikler, fotoğraflar, metinler ve diğer içerikler hakkında kaynakça bölümüne sahip olmasına dikkat ediniz.

Araştırma raporunun aşağıdaki alt başlıkları içermesine dikkat etmelisiniz:

- Projenin konusu
- Projenin amacı
- Kullanılan yöntem
- Bulgular
- Sonuç ve tartışma
- Kaynakça

Proje çalışmasını yaparken çalışma takvimine uymaya ve çalışmalarınız her ay öğretim elemanınız ile paylaşmaya dikkat ediniz.

Faaliyetler	1.Ay	2.Ay	3.Ay	4.Ay
Konu ile ilgili araştırma yapma				
Araştırma bulgularını değerlendirme				
Rapor hazırlama				
Poster hazırlama ve sunma				

Aşağıdaki değerlendirme ölçeği projenizin hangi ölçütlere göre değerlendirileceği konusunda sizlere bilgi vermek için hazırlanmıştır. Projenizin hazırlanması ve sunum aşamasında aşağıdaki ölçütler size yol gösterici olacaktır.

PROJE VE SUNU DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

BECERİLER	MÜKEMMEL (4)	İYİ (3)	ORTA (2)	GELİŞTİRİLMESİ GEREKLİ (1)
I.PROJENİN HAZIRLANMA SÜRECİ				
Projenin amacını belirleme				
Projeye uygun çalışma planı yapma				
Farklı kaynaklarından bilgi toplama				
Projeyi çalışma planına göre gerçekleştirme				
II.PROJENİN İÇREĞİ				
Doğru bilgileri kullanımı				
Toplanan bilgileri düzenleme				
Elde edilen verilerden çıkarımlarda bulunma				
Eleştirel düşünme becerisini gösterme				
Araştırma raporunda alt başlıklara yer verme				
Araştırma raporunda Türkçeyi doğru ve düzgün kullanma				
III. POSTER TASARLAMA				
Amaca uygun hazırlama				
Posterin özgün olması				
Yaratıcı ve yeteneğini kullanma				
IV. SUNU YAPMA				
Konuyu dinleyicilerin ilgisini çekecek şekilde sunma				
Sorulara cevap verebilme				
Verilen sürede sunuyu yapma				
Türkçeyi doğru ve düzgün konuşma				
GENEL TOPLAM				

Bu ölçekte alınabilecek en yüksek puan 68, en düşük puan ise 17'dir.

Proje Görevi Örneği-2

BÖLÜM/PROGRAM	İlahiyat Bölümü
DERS	Osmanlı Türkçesi
YARIYILI	7
KAZANIM/DÖÇ	- Osmanlıca metinleri konularına göre sınıflayabilir. - Osmanlıca metinleri diğer dini metinlerle karşılaştırabilir. - Osmanlıca metinleri çevirebilir.
KAZANIMIN BİLİŞSEL DÜZEYİ	Anlama
ÖNERİLEN SÜRE	4 ay
ÖLÇME ARACI	Proje
ÖĞRENCİDEN BEKLENEN	PROJENİN İÇERİĞİ - Osmanlı Türkçesiyle yazılmış bir dini metin seçilmesi. - Örnek metin türleri olarak: dua, ilahi, hutbe, ilmi hal bölümleri olabilir. - Seçilen metnin Osmanlı Türkçesi harflerinden Latin harflerine çevrilmesi. - Kelime kurallarına dikkat edilmesi (kelime yapısı, harf detayları). - Metindeki eski Türkçe ifadelerin sadeleştirilerek anlaşılır bir dile aktarılması. - Çeviride metnin ana anlamının korunmasına dikkat edilmesi. - Metindeki Arapça ve Farsça kelimelerin tespit edilmesi. - Osmanlı Türkçesi yazım kurallarına ve gramerine dair örneklerin belirtilmesi. - Metnin yazıldığı dönemin tarihi ve kültürel şartlarının araştırılması. - Metnin İslami düşüncedeki veya Osmanlı toplumundaki yeri ve önemi hakkında kısa bir açıklama yapılması beklenmektedir. PROJE SUNUMU (POSTER/DİJİTAL SUNU) Oluşturulan poster ve dijital sununun; - Orijinal metnin taranmış bir kopyasının (varsa el yazısı veya basılı hali) projeye eklenmesi. - Raporun alt başlıklarını içermesi. - Kullanılan fotoğraflar, metinler ve diğer içerikler hakkında kaynakça bölümüne sahip olması beklenmektedir.

	PROJE RAPORU Araştırma raporunun aşağıdaki başlıklara göre hazırlanması gerekir. • Proje Konusu • Projenin amacı • Kullanılan Yöntem • Bulgular • Sonuç ve tartışma • Kaynakça Ayrıca; • Bulguların sınıfa poster ya da dijital sunu şeklinde sunulması, • Projede yapılması gereken faaliyetlerin çalışma takvimine göre yapılarak aylık olarak öğretim elemanı ile paylaşılması beklenmektedir.
DEĞERLENDİRME	Proje ve Sunu Değerlendirme Ölçeği Öz Değerlendirme
GERİ BİLDİRİM	Çalışma takvimine göre proje çalışmasında her öğrencinin yaptığı faaliyetler aylık olarak takip edilerek gerekli yönlendirmelerin yapılması önerilir. Proje çalışması süreci sonunda değerlendirme sonuçları dikkate alınarak her öğrencinin öğrenme eksikliklerini gidermeye yönelik çalışmalar yapılması önerilir.

Otantik Değerlendirme

Otantik değerlendirme, öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri geleneksel sınav formatlarının (çoktan seçmeli, doğru-yanlış vb.) aksine, gerçek veya gerçeğe çok yakın bağlamlarda kullanmalarını gerektiren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın temel amacı, bilginin sadece hatırlanmasını değil, aynı zamanda uygulanmasını, analiz edilmesini, sentezlenmesini ve gerçek hayata transfer edilmesini ölçmektir. Geleneksel yöntemler genellikle alt düzey bilişsel becerileri (bilgi, kavrama) ölçmede yeterli kalırken otantik değerlendirme; problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve iş birliği gibi üst düzey yeterlilikleri ve becerileri hedef alır.

Otantik değerlendirme tek bir yöntemden ziyade bir felsefedir ve genellikle karmaşık görevler içerir. Bu görevler, öğrencinin bir ürün (rapor, maket, sunum, portfolyo) ortaya koymasını veya bir eylemi (deney yapma, bir beceriyi uygulama) sergilemesini gerektirebilir. Bu nedenle değerlendirme, yalnızca "sonuca" değil, o sonuca giden "sürece" de odaklanır.

Otantik Değerlendirmenin Temel Özellikleri

Gerçek Yaşam Bağlamı

Görevler, öğrencilerin okul dışında karşılaşacakları zorlukları ve problemleri yansıtır.

Üst Düzey Beceriler

Ezberden ziyade uygulama, analiz ve yaratıcılık gibi becerileri ölçer.

Süreç ve Ürün Bütünlüğü

Sadece ortaya çıkan ürünü değil, o ürüne giden süreci de (planlama, araştırma, iş birliği) değerlendirir.

Yapılandırılmış Puanlama

Değerlendirmenin nesnelliğini ve şeffaflığını sağlamak için genellikle rubrikler, kontrol listeleri veya derecelendirme ölçekleri gibi yapılandırılmış puanlama araçları gerektirir.

Tablo 2.8. Otantik Değerlendirmenin Avantajları ve Sınırlılıkları

Avantajları	Sınırlılıkları
Üst Düzey Becerileri Geliştirir: Ezberden ziyade uygulama, analiz ve yaratıcılık gibi becerileri ölçer.	Zaman ve Kaynak İhtiyacı: Otantik görevler genellikle uzun zaman alır ve ek materyal veya kaynak gerektirebilir.
Gerçek Yaşam Bağlamı: Görevler, öğrencilerin okul dışında karşılaşacakları zorlukları ve problemleri yansıtır, böylece öğrenilen bilgilerin günlük yaşamla ilişkilendirilmesini sağlar.	Değerlendirme Zorluğu (Öznellik): Sürecin ve ürünün bir arada değerlendirilmesi, objektif ölçütler (örn. rubrikler) olmadan güçleşebilir ve puanlayıcı yanlılığına açık hale gelebilir.
Bireyselleştirilmiş Öğrenme: Öğrencilerin farklı öğrenme stillerini dikkate alarak güçlü yanlarını göstermelerine fırsat verir.	Standartlaştırma Eksikliği: Görevler genellikle bireysel ve özgün olduğundan, sonuçların birbiriyle karşılaştırılması ve standart bir notlama yapılması zorlaşabilir.
Aktif Katılım ve Motivasyon: Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını artırır ve kendi ilgilerine uygun projelerde çalıştıklarında motivasyonları yükselir.	Kaygı ve Stres: Otantik görevler, bazı öğrenciler için kaygı yaratabilir.
Ayrıntılı Geri Bildirim: Öğretim elemanı ve öğrenciye, basit bir "doğru/yanlış" bilgisinden daha derinlikli geri bildirim sunar.	

Tablo 2.9. Birim Bazında Otantik Değerlendirme Örnekleri

Otantik Değerlendirmeye Birim Bazında Örnekler		
İktisat Fakültesi Muhasebe Dersi	Senaryo: Öğrenciler Çorum ilinde faaliyetlerini sürdüren bir işletmenin yıllık finansal raporlarını inceleyerek mali tablo analizi yaparlar. Otantik Görev: Öğrencilerden, yerel bir KOBİ'nin (örneğin bir spor salonu, restoran veya perakende mağazası) gelir-gider tablolarını analiz etmeleri, vergi yükümlülüklerini (örneğin stopaj, KDV, kurumlar vergisi) hesaplamaları ve işletmeye mali sürdürülebilirlik önerileri sunmaları istenir.	Değerlendirme Süreci: Gerçek ya da gerçeğe yakın verilerle çalışma Analiz raporunun yazılı olarak sunulması Sınıf içinde "mali danışman sunumu" şeklinde sözlü savunma Rubrik: doğruluk, muhasebe standartlarına uygunluk, önerilerin uygulanabilirliği, sunum becerisi Araçlar: Rapor, sözlü sunum, akran değerlendirmesi, öz değerlendirme formu
Spor Bilimleri Fakültesi – Öğretmenlik Uygulaması Dersi	Senaryo: Öğrenciler Çorum İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı bir ortaokulda beden eğitimi dersi yürütür. Otantik Görev: Her öğretmen adayı, Temel Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretim programında seçecekleri öğrenme çıktılarına ilişkin bir ders planı tasarlar ve uygular.	Değerlendirme Süreci: Gerçek okul ortamında uygulama Gözlem formu ile öğretim süreci değerlendirmesi Video kaydı üzerinden öz değerlendirme Danışman öğretim üyesi ve uygulama öğretmeninin rubrik temelli değerlendirmesi Araçlar: Ders planı, video kayıt, gözlem formu, öğretmen yansıtma raporu
Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi – Staj Dersi	Senaryo: Öğrenciler Çorum ilindeki bir üretim tesisinde veya hizmet işletmesinde 4 haftalık zorunlu staj yapar. Otantik Görev: Staj süresince öğrenci, işletmede gözlemlediği bir üretim ya da yönetim sürecini analiz eder ve "verimlilik artırıcı bir iyileştirme önerisi" geliştirir. Örneğin, bir üretim hattında zaman kaybını azaltacak bir çözüm önerisi sunar.	Değerlendirme Süreci: Gerçek işletme ortamında veri toplama Mentör mühendisle haftalık değerlendirme toplantıları Staj sonunda rapor + poster sunumu Değerlendirme kriterleri: analitik düşünme, yenilikçilik, uygulanabilirlik, mesleki etik Araçlar: Staj günlüğü, proje raporu, sunum dosyası, işyeri süpervizör değerlendirme formu
Sağlık Bilimleri Fakültesi – Hemşirelik Stajı	Senaryo: Öğrenciler klinik ortamda hasta bakımına katılırlar. Otantik Görev: Bir hastanın bakım sürecinin tüm aşamalarını (değerlendirme, planlama, uygulama, değerlendirme) yürütür ve bir "bakım planı dosyası" oluşturur. Hasta ile empatik iletişim kurma, etik ilkelere uyum ve karar verme becerileri gözlemlenir.	Değerlendirme Süreci: Gerçek klinik vakalar Danışman hemşirenin gözlemi Öğrencinin günlük klinik refleksiyon raporları Sözlü vaka sunumu (örneğin "Hasta X'in postoperatif dönemi") Araçlar: Bakım planı formu, klinik gözlem formu, vaka sunumu, refleksiyon günlüğü
İlahiyat Fakültesi – Staj	Senaryo: Öğrenciler Çorum İlinde Diyanet'e bağlı bir Kur'an kursunda öğretici olarak görev alır. Otantik Görev: Stajyer öğrenci, bir yaş grubuna (örneğin çocuk veya yetişkin sınıfı) yönelik bir ders planı hazırlar, uygular ve öğrencilerin motivasyonunu artırmak için dijital araç (örneğin Kur'an okuma uygulaması, interaktif ayet öğrenme oyunu) kullanır. Ders sonrası öğrenci başarılarını değerlendiren kısa bir ölçme etkinliği yapar.	Değerlendirme Süreci: Gerçek öğretim ortamında uygulama Dersi izleyen staj danışmanının gözlemi Öğrenci öz değerlendirme raporu (örneğin "öğretim esnasında hangi stratejiler işe yaradı?") Akran öğrencilerin geri bildirimi Araçlar: Ders planı, uygulama videosu, öz değerlendirme formu, öğrenci geribildirim formu

Sunum ve Sergileme

Sunum ve sergileme, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde elde ettikleri bilgi, beceri ve ürünleri organize ederek başkalarıyla paylaşmalarını esas alan yeterlilik temelli değerlendirme yöntemidir. Bu yaklaşımda öğrenciler, yalnızca öğrenme sürecinde edindikleri bilgileri uygulamakla kalmaz; aynı zamanda bu bilgileri etkili bir şekilde aktarabilme, iletişim kurabilme ve yaratıcı yollarla ifade edebilme becerilerini de sergiler. Sunum ve sergileme yöntemleri, öğrencilere kendi çalışmalarını görünür kılma fırsatı sunarken, aynı zamanda öğrenmenin sosyal bir bağlam içinde gerçekleşmesini sağlar. Öğrenciler hem öğretim elemanlarından hem de akranlarından geri bildirim alarak öğrenme süreçlerini geliştirme şansı bulur.

Sunum ve Sergilemenin Özellikleri

1

Görselleştirme: Öğrenciler bilgilerini poster, slayt, maket, video veya drama gibi farklı formatlarda sunar.

2

Etkili iletişim: Öğrenciler, çalışmasını hedef kitleye (öğretim elemanı, akranlar, veliler veya toplum) aktarırken iletişim becerilerini geliştirir.

3

Gerçek yaşamla bağlantı: Sunumlar, iş yaşamında veya akademik ortamlarda karşılaşılabilecek benzer iletişim deneyimlerine öğrenciyi hazırlar.

4

Katılımcı değerlendirme: Değerlendirme yalnızca öğretim elemanı tarafından değil, aynı zamanda akranlar ve hatta izleyici topluluk tarafından yapılabilir.

Sunum ve Sergileme Uygulama Süreci

Görevin belirlenmesi:

Öğrencilerden, öğrenme sürecine ilişkin bir ürünü veya araştırmayı sunmaları istenir.

Hazırlık:

Öğrenciler içeriklerini araştırır, düzenler ve sunum materyallerini oluşturur.

Sunum/sergileme:

Öğrenciler, ürünlerini veya çalışmalarını sınıf ortamında ya da okul çapında sergiler.

Değerlendirme:

Sunum veya sergi, belirlenen ölçütlere göre öğretim elemanı, akran veya izleyici tarafından değerlendirilir.

Geri bildirim ve yansıtma:

Öğrenciler aldıkları geri bildirimler doğrultusunda öğrenme süreçlerini yeniden değerlendirir.

Sunum ve Sergilemenin Avantajları

1

İletişim becerilerini geliştirir: Öğrenciler, fikirlerini sözlü ve görsel yollarla aktarma yetkinliği kazanır.

2

Öz güveni artırır: Kendi çalışmalarını sunan öğrenciler, başarılarını paylaşarak özgüven kazanır.

3

Yaratıcılığı destekler: Sunum formatları ve sergi yöntemleri öğrencilere yaratıcılıklarını kullanma fırsatı tanır.

4

Sosyal öğrenmeyi teşvik eder: Öğrenciler, arkadaşlarının çalışmalarını gözlemleyerek yeni fikirler edinir.

5

Gerçek yaşama hazırlar: İş dünyasında veya akademik hayatta önemli olan sunum becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.

Sunum ve Sergilemenin Sınırlılıkları

Kaygı ve stres: Sunum yapma süreci bazı öğrenciler için kaygı yaratabilir.

Zaman kısıtlaması: Özellikle kalabalık sınıflarda tüm öğrencilerin sunum yapması çok zaman alabilir.

Objektiflik sorunu: Sunum becerileri farklılık gösterebilir; bu nedenle değerlendirme kriterlerinin açık ve adil olması gerekir.

Kaynak gereksinimi: Sergileme için gerekli materyal ve teknolojik araçların temini her zaman mümkün olmayabilir.

KAYNAKÇA

Aydın, M. K. (2023). Değerlendirmeye giriş: Temel kavramlar. M. K. Aydın & M. Kuş (Ed.), *Eğitimde değerlendirme* (s. 2-16). Vizetek.

Çepni, S. (2015). Performansların değerlendirmesi. E. Karip (Ed.), *Ölçme ve değerlendirme* (ss. 233-292). Pegem Akademi Yayınları.

Bloom, B.S. (1956) *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook: The Cognitive Domain*. David McKay, New York.

Chun, M. (2010). Taking Teaching to (Performance) Task: Linking Pedagogical and Assessment Practices. *Change. The Magazine of Higher Learning*, 42(2), 22-29. <https://doi.org/10.1080/00091381003590795>

Gill, D., & Lucas, D. (2013). *Using alternative assessments in business and foreign language classes. Journal of International Education Research*, 9(4), 359-370.

Haladyna, T. M. (1997). *Writing test items to evaluate higher order thinking*. Boston, MA: Allyn and Bacon.

Hamayan, E. V. (2008). Approaches to alternative assessment. *Annual Review of Applied Linguistics*, 15, 212-226. <https://doi.org/10.1017/S0267190500002695>

Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, Hand book II: Affective domain. New York: David Mckay Company In corporated.

Oosterhof, A. (2003). *Developing and using classroom assessment*. Prentice Hall

Şahin, Ç., & Kaya, G. (2020). Alternatif ölçme değerlendirme ile ilgili yapılan araştırmaların incelenmesi: Bir içerik analizi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 798-812.